

Kvinnan tiger i fullmäktige?

En studie av könsskillnader i talaktivitet bland
kommunfullmäktigeledamöter

Amanda Åkersten

Statskunskap med medier och
kommunikation

Avhandling för magisterexamen

Handledare: Tom Carlson,
Jenny Lindholm

Fakulteten för
samhällsvetenskaper och
ekonomi

Åbo Akademi

Vasa, 2022

Abstrakt

Författare (efternamn, förnamn): Åkersten, Amanda	Årtal: 2022
Arbetets titel: Kvinnan tiger i fullmäktige? En studie av könsskillnader i talaktivitet bland kommunfullmäktigeledamöter	
Opublicerad avhandling för kandidatexamen i statskunskap med masskommunikation	Sidantal (tot.): 77
Vasa: Åbo Akademi. Fakulteten för samhällsvetenskaper och ekonomi	
Ev. projekt inom vilket arbetet gjorts:	
Abstrakt: Syftet med denna avhandling är att bidra till kunskapen om sambandet mellan politikernas kön och deras talaktivitet i politiska församlingar. Med hjälp av en kvantitativ innehållsanalys besvaras frågorna om hur sambandet mellan kommunalpolitikernas kön och antalet gånger och minuter de håller anföranden under kommunfullmäktigemöten ser ut, samt huruvida det finns skillnader i vilka ämnen kvinnliga respektive manliga kommunfullmäktigeledamöter är aktiva talare inom. Materialet utgörs av inspelade möten från två Österbottniska kommuner; två budgetmöten samt två konstruerade möten. Resultatet visar att kvinnliga kommunfullmäktigeledamöter i de flesta fall är underrepresenterade som talare och att könsfördelningen de facto tycks påverka hur aktiva talare kvinnorna är. Analysen visar samtidigt att män och kvinnor inte nämnvärt skiljer sig gällande talaktivitet i olika typer av politiska sakområden och att andelen kvinnor i fullmäktige inte kan sägas påverka hur aktivt kvinnorna lyfter vad som kan anses vara traditionellt kvinnliga frågor.	
Sökord/indexord/nyckelord Talaktivitet, representation, kvinnlig representation, politik, kommunalpolitik, kommunalpolitiker, könsfördelning	

Innehåll

1 Inledning	1
1.1 Varför undersöka kvinnlig representation?	2
1.2 Olika sätt att undersöka politiskt deltagande och representation	3
1.3 Spelar andelen roll?	5
1.4 Syfte och frågeställningar	6
2 Forskningsöversikt	8
3 Den empiriska studiens referensram	12
3.1 Kön och aktivitet inom olika politiska områden	12
3.2 Den kvinnliga minoritetens storlek och dess påverkan på talaktivitet	18
3.2.1 Den kvinnliga andelens betydelse för antalet anföranden	19
3.2.2 Den kvinnliga andelens betydelse för kvinnors aktivitet i traditionellt kvinnliga frågor	20
3.3 Summering och förväntningar	24
4 Upplägg och genomförande	26
4.1 Forskningsstrategi och forskningsdesign	26
4.1.1 Forskningsstrategi	26
4.1.2 Forskningsdesign	27
4.1.3 Mest lika och mest olika design	30
4.2 Material	31
4.2.1 Val av kommuner	32
4.2.2 Val av möten och anföranden	37
4.3 Metod	39
4.4 Operationalisering	40
4.4.1 Reliabilitet	42
4.5 Sammanfattning	42
5 Resultat	44
5.1 Antalet anföranden och tiden för dessa	45
5.1.1 Budgetmöte	45
5.1.2 Konstruerat möte	48
5.2 Teman för anförandena	51
5.2.1 Teman för anföranden under budgetmöte	51
5.2.2 Teman för anföranden under konstruerat möte	56
5.3 Sammanfattning	61
6. Avslutande diskussion	63
6.1 Resultatdiskussion	63
6.1.1 Möjliga orsaker till en lägre talaktivitet	67

6.1.2 Kvinnlig representation i ljuset av resultaten.....	69
6.2 Studiens begränsningar	69
6.3 Förslag till vidare forskning	70
Litteraturförteckning	73
Bilaga	77
Kodschema.....	77

Tabeller

Tabell 1. Traditionellt kvinnliga, traditionellt manliga och neutrala politiska områden. Baserad på Krook & O'Brien (2012)	17
Tabell 2. Kvinnors aktivitet i traditionellt kvinnliga frågor kopplat till andelen representerade kvinnor	23
Tabell 3. Val av undersökningskommuner enligt mest lika designens logik	36
Tabell 4. Hjälp för bestämning av anförandenas temaområde	41
Tabell 5. Antal anföranden under budgetmöte enligt kön och kommun	45
Tabell 6. Anförandenas längd i minuter under budgetmöte enligt kön och kommun	46
Tabell 7. Antal anföranden under konstruerat möte enligt kön och kommun	48
Tabell 8. Anförandenas längd i minuter under konstruerat möte enligt kön och kommun	49
Tabell 9. Antal anföranden under budgetmöte enligt sakområde per kön	52
Tabell 10. Taltid i minuter under budgetmöte enligt sakområde per kön	54
Tabell 11. Sammanfattning av teman som diskuterats mest aktivt under budgetmöte enligt kön och kommun (rangordning)	56
Tabell 12. Antal anföranden under konstruerat möte enligt sakområde per kön	57
Tabell 13. Taltid under konstruerat möte enligt sakområde per kön	59
Tabell 14. Sammanfattning av teman som diskuterats mest aktivt under konstruerat möte enligt kön och kommun (rangordning)	60

Figurer

Figur 1 Analysmodell	29
Figur 2. Andelen ordinarie kvinnliga fullmäktigeledamöter i kommunerna relaterat till andelen anföranden och taltid under budgetmöte	47
Figur 3. Andelen ordinarie kvinnliga fullmäktigeledamöter i kommunerna relaterat till andelen anföranden och taltid under konstruerat möte	50
Figur 4. Den procentuella fördelningen av anföranden i traditionellt kvinnliga frågor sett till antal och tid relaterat till andelen ordinarie kvinnliga fullmäktigeledamöter ...	55

1 Inledning

År 1906 införde Finland som första land i Europa och tredje land i världen kvinnlig rösträtt, och 1907 valdes 19 kvinnor in i lantdagen (Riksdagsbiblioteket, 2019). I riksdagsvalet i april 2019 valdes 47,0 procent kvinnor som riksdagsledamöter in i Finlands riksdag (Riksdagsbiblioteket, 2019), en jämförelsevis stor andel jämfört med 24,3 procent kvinnliga parlamentariker globalt sett under samma tidpunkt (IPU Parline, 2021). Internationellt har Finland även fått uppmärksamhet för sin nuvarande regering som leds av en ung, kvinnlig statsminister och där partiledarna för samtliga fem regeringspartier är kvinnor. Kan man därmed påstå att jämställdhet inom den finländska politiken är uppnådd? Uppfattningen om Finland som ett jämförelsevis jämställt land gör landet intressant att studera med avseende på vilka könsmönster som kan observeras inom politiken.

Ytterligare en intressant aspekt är hur kvinnlig representation skiljer sig åt på olika politiska nivåer inom Finland. Som nyss nämdes valdes 47,0 procent kvinnor in i Finlands riksdag 2019. Medeltalet för andelen kvinnor i kommunfullmäktigen efter kommunalvalet 2021 är lägre, 40,0 procent, och här ingår allt från Esbo med 62,7 procent kvinnliga fullmäktigeledamöter till Evijärvi med 6,0 procent (Ekholm, West & Lång, 2021). Detta trots att det globala medeltalet för kvinnor i lokalpolitik är högre än för nationell politik, 36,0 procent (UN Women, 2021). Pini och McDonald (2011) påpekar samtidigt att könsmissig jämställdhet på den lokala nivån av politiken underrepresenterad i forskning jämfört med på nationell nivå.

Ett av politikernas viktigaste verktyg kan anses vara det talade ordet, och en politikers förmåga att argumentera är central. Politiska debatter har en central roll i en demokrati eftersom beslut ofta föregås av en debatt kring det aktuella ämnet, vilken kan ha stor betydelse för det beslut som sedan fattas (Bäck & Debus, 2019, s. 577). Speciellt i etiska och moraliska frågor kan debatten påverka ledamöter att rösta i den ena eller andra riktningen (Bäck & Debus, 2019, s. 577). Dessutom visar forskning att talaktivitet är relaterat till både den egna och andras uppfattning om en persons inflytande och auktoritet i gruppssammanhang (Karpowitz, Mendelberg & Mattioli, 2015, s. 159–160). Samtidigt finns det forskning som pekar på att kvinnliga politiker använder sig av detta verktyg i mindre utsträckning än sina manliga kollegor (t.ex.

Bäck & Debus, 2019; Bäck, Debus & Müller, 2014). Den i Finland relativt jämlika könsfördelningen i politiska organ garanterar med andra ord inte att kvinnliga åsikter och erfarenheter representeras i lika hög grad som manliga. När man ser på talet som politikens viktigaste verktyg blir det en jämställdhetsfråga hur aktiva talare manliga respektive kvinnliga politiker är i politiska församlingar.

I denna avhandling analyseras kvinnliga och manliga kommunalpolitikernas verbala anföranden i fullmäktige med fokus på antalet anföranden och deras innehåll – vem som kommer till tals, hur mycket och vilka slags frågor personen väljer att lyfta fram. Därtill undersöks om talaktiviteten påverkas av andelen kvinnor respektive män som finns representerade och hur detta i så fall inverkar på dels antalet anföranden, dels dess innehåll. Eftersom könsmönster i politikernas anföranden är ett område som ofta undersökts på nationell nivå, företrädesvis i nationella parlament, upplever jag att det finns utrymme för och behov av att studera fenomenet i ett kommunalpolitiskt perspektiv.

1.1 Varför undersöka kvinnlig representation?

Det som följer är en studie av kvinnlig representation. Osökt uppstår då frågan om det spelar någon roll om kvinnor finns representerade i de beslutsfattande organen eller inte. En i sammanhanget ofta citerad forskare är Helga Maria Hernes. Hernes (1987, s. 22–23) presenterar tre argument för kvinnlig representation: rättvisa, erfarenheter och intressebevakning. För det första anser hon att kvinnor har rätt till en jämlik representation i organ där beslut som berör dem tas. Vidare menar hon att kvinnors erfarenheter skiljer sig från mäns och att kvinnor därmed är en resurs i politiskt beslutsfattande; en avsaknad av kvinnlig representation är en förlust för samhället i stort. Dessutom menar Hernes (1987, s. 23) att kvinnor och män har olika, ofta motstridiga, politiska intressen. I ett system där kvinnor är underrepresenterade är enligt detta argument även deras intressen det. Argumentet om erfarenhet liksom argumentet om rättvisa går att applicera på all samhällsrepresentation av alla sociala grupper. Intresseargumentet i sin tur bygger på ”att det råder könsbaserade intressekonflikter i samhället” och kan därmed specifikt användas för att motivera kvinnlig representation (Oskarson & Wängnerud, 1995, s. 27).

Carroll (1984, s. 307) delar upp argumenten för kvinnlig representation i två läger: normativa argument och empiriskt undersökbara argument. I det första lägret finns argument som bygger på att kvinnlig representation är avgörande för att uppfylla demokratiska principer (Carroll, 1984, s. 307). Enligt detta synsätt är kvinnlig representation att se som en demokratisk rättighet, medan avsaknad är att se som en funktionsbrist i det demokratiska systemet (Carroll, 1984, s. 307). Oskarson och Wängnerud (1995, s. 27) skriver: ”Det är inte tillräckligt att samtliga vuxna medborgare har rösträtt. I en utvecklad demokrati bör även väljarnas representanter spegla de viktigaste sociala grupperna”. I det andra lägret finns argument som baserar sig på antaganden om att innehållet i politiken faktiskt kan påverkas av andelen kvinnor respektive män som finns representerade i de beslutande organen (Carroll, 1984, s. 307). Det finns bland annat forskning som visar på att andelen kvinnlig representation de facto påverkar vilken typ av frågor som prioriteras (t.ex. Bratton, 2005; Thomas & Welch, 2001).

Denna avhandling är primärt empirisk till sin natur, eftersom min avsikt med studien är att empiriskt undersöka skillnader i talaktivitet mellan kvinnliga och manliga kommunfullmäktigeledamöter. I detta inledande kapitel har argument för en sådan undersökning lyfts fram, argument som till sin natur ofta är normativa. I den avslutande diskussionsdelen kommer också normativa aspekter av representation att diskuteras. Fokuset för avhandlingen är dock empiriskt, då jag kommer att undersöka om och hur andelen representerade kvinnor påverkar talaktiviteten i fullmäktige sett till talfrekvens och vilka teman som lyfts fram av män respektive kvinnor.

1.2 Olika sätt att undersöka politiskt deltagande och representation

Ett vanligt sätt att mäta huruvida det finns könsskillnader i politiskt deltagande är att observera hur aktivt män och kvinnor röstar i politiska val. Burns, Lehman Schlozman och Verba (2001) konstaterar att könsskillnaderna beträffande hur aktivt män respektive kvinnor går till valbåset har försvunnit. Siffror från Finland över röstningsaktiviteten i lantdags- och riksdagsval under tiden 1908–2019 visar att kvinnor från och med 1987 är mer aktiva än män i att använda sin rösträtt. I riksdagsvalet 2019 röstade 73,5 procent av kvinnorna och 70,6 procent av männen

(Riksdagsbiblioteket, 2019). I kommunalval är andelen som väljer att rösta betydligt lägre än i riksdagsval och i valet 2021 röstade endast 55,1 procent av de röstberättigade; 56,5 av kvinnorna och 53,6 procent av männen (Statistikcentralen, 2021 b).

Ett annat sätt att se på representation är att mäta andelen kvinnliga kandidater och förtroendevalda. Andelen kvinnliga riksdagskandidater i Finland började stiga efter krigsåren, och i valet 2019 var 42,0 procent av kandidaterna kvinnor (Riksdagsbiblioteket, 2019). Detta är den högsta andelen som uppmätts i Finland, dock motsvarar den inte den röstberättigade andelen kvinnor som under samma tid uppmättes till 51,4 procent (Riksdagen, u.å.). Av de invalda i riksdagsvalet 2019 var andelen kvinnor 47,0 procent och därmed den största andelen i Finlands historia (Riksdagsbiblioteket, 2019). Även resultatet i senaste kommunalval var historiskt då 40,1 procent kvinnor valdes in till kommunfullmäktige, en siffra som tidigare aldrig varit över 40 procent (Kommunförbundet, 2021). Andelen kvinnliga kandidater var i samma val 39,7 procent (Kommunförbundet, 2021).

I enlighet med ovannämnda siffror kunde man alltså göra antagandet att könsskillnaderna inom politiken snart är ett minne blott. Men kan man anta att kvinnlig politisk representation är uppnådd bara för att andelen kvinnor i beslutande organ börjar närma sig 50 procent? Min uppfattning är att det finns en annan intressant aspekt att undersöka i representationens namn – talaktiviteten hos kvinnliga respektive manliga förtroendevalda. Analyser av detta slag har tidigare gjorts av bland annat Bäck och Debus (2019) samt Bäck m.fl. (2014). Bäck m.fl. (2014) har studerat talaktiviteten hos kvinnliga och manliga riksdagsledamöter i Sveriges riksdag. Bäck och Debus (2019) har genomfört en motsvarande undersökning där data från sju europeiska länder analyserats. Resultaten från båda studierna visar att kvinnliga parlamentariker uppmäter en lägre talaktivitet än manliga.

En annan intressant aspekt som berör talaktivitet är inom vilka sakpolitiska teman kvinnliga respektive manliga förtroendevalda väljer att använda sin röst. Bäck och Debus (2019) samt Bäck m.fl. (2014) påvisar att det finns en könsskillnad i fråga om vilka teman som diskuteras av kvinnliga respektive manliga parlamentariker. Bäck med kollegors studie (2014) visar att kvinnliga ledamöter i Sveriges riksdag inte är

underrepresenterade som talare när tematiken som berörs finns inom ramen för vad som kan definieras som traditionellt kvinnliga områden, trots att talaktiviteten i övrigt är lägre än hos deras manliga kollegor. Samma trend kan ses i Finlands riksdag (Bäck & Debus, 2019).

1.3 Spelar andelen roll?

Ytterligare en aspekt av kvinnlig representation är huruvida andelen kvinnor som finns representerade i en politisk församling har en inverkan på det politiska samtalet (se t.ex. Dahlerup, 1988). Finns det risk för att en grupp i minoritetsställning, i detta fall kvinnor, tystnar i ett sammanhang som domineras av manlig närvaro och kan detta i så fall förklara varför kvinnor är underrepresenterade som talare i politiska sammanhang, där de traditionellt sett utgjort en minoritet? Samtidigt väcks frågan om andelen representerade kvinnor även kan påverka vilka politiska temaområden kvinnorna väljer att fokusera på. För att resonera kring om ett samband av dylikt slag kan förväntas förekomma är teorin om den kritiska massan (*the critical mass theory*) (Kanter, 1977) central.

I enlighet med teorin om den kritiska massan ökar minoriteters inflytande i de organ där de finns representerade när minoritetsgruppen uppnår en viss nivå av representation (Kanter, 1977; Dahlerup, 1988). När minoriteten, i detta fall kvinnor, utgör en tillräckligt stor grupp, en kritisk massa, förväntas de gå från att vara symboler för den egna gruppen till att forma koalitioner sinsemellan och på så sätt uppnå verkligt inflytande (Kanter, 1977). Med utgångspunkt i teorin om den kritiska massan kan man förvänta sig att kvinnor tar mera plats i politiska diskussioner i sådana forum där den kvinnliga representationen är högre. Enligt ett flertal studier kan teorin om den kritiska massan även vara relevant beträffande *vad* kvinnor respektive män väljer att tala om (se t.ex. Grey, 2002; Karpowitz m.fl., 2015; Tomas & Welch, 2001). Teorin om den kritiska massan är ändå en ifrågasatt teori och i tidigare nämnda studie av Bäck och Debus (2019) fick antagandet om att andelen representerade kvinnor skulle påverka andelen anföranden levererade av kvinnor inget stöd.

1.4 Syfte och frågeställningar

Min intention i denna avhandling är att undersöka hur politikerns könstillhörighet påverkar dels deras talfrekvens, dels de teman de väljer att tala om i kommunfullmäktige. Forskning som ser på sambandet mellan politikerns kön och talaktivitet har tidigare gjorts av bland annat Bäck och Debus (2019), samt Bäck m.fl. (2014). Syftet med denna avhandling är att bidra till kunskapen om sambandet mellan politikerns kön och deras talaktivitet i politiska församlingar. En ytterligare dimension av frågan är huruvida andelen manliga respektive kvinnliga ledamöter i ett politiskt forum, såsom kommunfullmäktige, påverkar talaktiviteten.

Detta är ett område som tidigare studerats med fokus på nationell politik och politikerns aktivitet i nationella parlamentariska församlingar. Därför ser jag en kunskapslucka som min avhandling kan fylla genom att undersöka förhållandet mellan kön och talaktivitet på en subnationell nivå, närmare bestämt på kommunal nivå. Orsaken är att man knappast kan anta att resultaten från studier som undersökt nationella professionella politikerns beteenden under plenum skulle vara direkt applicerbara på lokala så att säga fritidspolitikerns ageranden i kommunfullmäktigesalen. Därtill ger detta fokus en möjlighet att jämföra politiska församlingar med olika könsfördelningar inom en och samma nation. Avsikten med denna avhandling är därför att studera sambandet mellan kön och talaktivitet på en kommunal nivå och mina frågeställningar blir därmed:

- Vilka skillnader finns det mellan kvinnliga och manliga kommunfullmäktigeledamöterns talaktivitet sett till antalet anföranden, längden på dessa och deras teman?
- Inverkar andelen kvinnliga ledamöter i fullmäktige på talaktiviteten?

I det inledande kapitlet har ämnet för avhandlingen presenterats. Därtill har diskussioner förts om varför kvinnlig representation är ett tema värt att undersöka (kapitel 1.1), olika sätt att undersöka politiskt deltagande och representation (1.2) samt den representerade andelens möjliga inverkan på kvinnliga politikerns talaktivitet (1.3). Avhandlingens syfte och de forskningsfrågor som analysen bygger på har lags fram (1.4). I följande kapitel (2) presenteras en forskningsöversikt över tidigare studier som sett på sambandet mellan kön och talaktivitet, både sett till antalet anföranden och

teman för dessa. I kapitel 3 presenteras den empiriska studiens referensram och i kapitel 4 diskuteras upplägg och genomförande; vilka vägval som gjorts och hur detta format undersökningen. Kapitel 5 är ett resultatkapitel där resultaten för studien presenteras och i det avslutande kapitel 6 sker en diskussion om studiens resultat och begränsningar.

2 Forskningsöversikt

I detta kapitel presenteras tidigare forskning som gjorts på området kvinnliga och manliga politikernas verbala anföranden i parlamentariska församlingar. Speciellt två tidigare studier, av Bäck och Debus (2019) samt Bäck m.fl. (2014) är intressanta med tanke på mina forskningsfrågor. Studierna i fråga har undersökt kvinnliga parlamentarikers talaktivitet i Sverige (Bäck m.fl., 2014), samt i Tjeckien, Tyskland, Estland, Finland, Irland, Norge och Sverige (Bäck & Debus, 2019). Därtill redovisas resultaten i en studie av Karvonen, Djupsund och Carlson (1995) som med trettio års mellanrum sett på vilka sakpolitiska teman kvinnliga parlamentariker i Norge lyfter fram.

I en studie av förhållandet mellan kvinnliga och manliga riksdagsledamöters debattinlägg i Sveriges riksdag testades två hypoteser, varav den första är att kvinnliga riksdagsledamöter håller färre anföranden än sina manliga kollegor (Bäck m.fl., 2014, s. 507). Förväntningen bygger bland annat på teorier om att kvinnor är mer marginaliserade inom sina partier, att det finns en maskulinitetskultur inom politiken och stereotyper gällande kvinnors kompetens (Bäck m.fl., 2014, s. 507). För att undersöka ifall så är fallet har Bäck m.fl. (2014) observerat alla anföranden i Sveriges riksdag under perioderna 2002–2006 och 2006–2010. De motiverar sitt val av Sverige som undersökningsland med att Sverige har en hög andel kvinnliga parlamentariker jämfört med medeltalet i Europa (Bäck m.fl., 2014, s. 505). Studien visar att även i ett land som Sverige är kvinnliga riksdagsledamöter tydligt underrepresenterade som hållare av anföranden (Bäck m.fl., 2014, s. 511).

Bäck och kollegors (2014, s. 507) andra hypotes är att kvinnliga parlamentariker håller färre anföranden än sina manliga kollegor när frågorna som diskuteras hör till ”hårdare” politiska områden, medan de håller fler anföranden i ”mjukare” frågor. Det här är ett antagande som har stöd i forskning av bland annat Wängnerud (1996, 1998) som påvisat att svenska riksdagsledamöters placeringar i olika kommittéer verkar följa ett traditionellt könsmonster på så vis att kvinnor är väl representerade i kommittéer som jobbar med sociala och kulturella frågor, medan de är underrepresenterade i kommittéer på områden som trafik, försvar, finanser och skatter. Bäck m.fl. (2014, s. 512) skriver: ”Because traditional roles for men and women still exist and were more

important several decades ago when current MPs grew up, we expect that these inherited norms may still structure the behavior of MPs in current parliaments to a significant degree". Bäck's m.fl. studie (2014, s. 512) visar att kvinnliga riksdagsledamöter är speciellt underrepresenterade i frågor inom "hårda" och "neutrala" politiska områden, medan de i "mjuka" frågor talar lika mycket som sina manliga kollegor.

Bäck och Debus' undersökning (2019) innefattar flera europeiska länder, varav Finland, Sverige och Norge är representerade. Att fenomenet studerats i Norden och i Finland gör resultaten av den tidigare forskningen extra relevant. De ställer frågan om kvinnliga parlamentariker deltar i lagstiftningsdebatten i mindre utsträckning än sina manliga kollegor och om ämnet som debatteras spelar roll för kvinnornas deltagande (Bäck & Debus, 2019, s. 577). Med utgångspunkt i tidigare forskning ställer Bäck och Debus (2019, s. 581–582) upp tre hypoteser. Första hypotesen är att kvinnliga parlamentariker gör färre inlägg i lagstiftningsdebatten, en förväntning som grundar sig på bland annat uppfattningen om att kvinnor riskerar att dömas hårdare när de väl deltar i debatten (Bäck & Debus, 2019, s. 580). Den andra hypotesen är tvådelad – man förväntar sig dels att kvinnliga parlamentariker håller färre anföranden i traditionellt "manliga" frågor, dels att kvinnliga parlamentariker inte håller färre anföranden i traditionellt "kvinnliga" frågor (Bäck & Debus, 2019, s. 581). Denna förväntning har sin grund bland annat i sociologisk rollteori (Eagly & Karau, 2002). Den tredje hypotesen utgår från teorin om den kritiska massan (Dahlerup, 1988; Kanter, 1977). Med stöd av teorin ställer Bäck och Debus (2019, s. 582) upp hypotesen att ju färre kvinnor som finns representerade i en partigrupp ju mindre aktivt deltar kvinnorna i den politiska debatten i plenum.

Bäck och Debus (2019, s. 583) analyserar debattinlägg i parlamentet under en mandatperiod i Tjeckien, Tyskland, Estland, Finland, Irland och Norge, samt två perioder i Sverige. Länderna är på många sätt lika och därmed jämförbara; de är europeiska länder med parlamentariska- och flerpartisystem men skiljer sig åt i andelen kvinnliga representanter i parlamentet, vilket motiverar en analys av just dessa länder (Bäck & Debus, 2019, s. 584). Även denna studie visar att kvinnliga riksdagsledamöter är underrepresenterade i den parlamentariska debatten sett till talfrekvens jämfört med sina manliga kollegor (Bäck & Debus, 2019). I alla länder

utom Tjeckien och Irland var andelen kvinnor i parlamentet högre än andelen anföranden som levererades av kvinnor (Bäck & Debus, 2019, s. 586). Tjeckien med sina 15,5 procent och Irland med sina 13,3 procent var också de parlament med lägst andel kvinnliga parlamentariker (Bäck & Debus, 2019, s. 583). I Finlands riksdag var 37,5 procent av ledamöterna kvinnor under perioden 2003–2007 (Bäck & Debus, 2019, s. 586). Andelen anföranden som hölls av de finländska kvinnliga ledamöterna under riksdagens plenum var under samma tidsperiod 32,4 procent (Bäck & Debus, s. 586). Medeltalet av andelen kvinnliga parlamentariker i de sju undersökta länderna var 28,9 procent och medeltalet av andelen anföranden som hölls av kvinnor var 27,1 procent (Bäck & Debus, 2019, s. 586). Det finländska glappet på 5,1 procentenheter mellan andelen kvinnliga riksdagsledamöter och andelen debattinlägg av kvinnliga ledamöter var alltså jämförelsevis stort.

I Bäck och Debus (2019, s. 587) undersökning blir det tydligt att manliga parlamentariker dominerar debatterna inom traditionellt manliga områden. I traditionellt kvinnliga frågor är de kvinnliga parlamentarikerna lika eller mer aktiva än sina manliga kollegor enbart i Finland och Sverige (Bäck & Debus, 2019, s. 587). Bäck och Debus (2019, s. 587) analys visar att en kvinnlig parlamentariker har 12 procent lägre sannolikhet att ge ett anförande än en manlig parlamentariker. För hypotes tre, om mer kvinnlig talaktivitet som ett resultat av större andel kvinnliga representanter i en partigrupp, finner Bäck och Debus (2019, s. 590) inget stöd. De upptäcker tvärtom mönster som tyder på det motsatta – att kvinnliga parlamentariker håller färre anföranden i debatterna när de tillhör partigrupper med högre andel kvinnor (Bäck & Debus, 2019, s. 590). Bäck och Debus (2019, s. 590) tolkar detta som stöd för den kritik som framlagts mot teorin om den kritiska massan och hänvisar till litteratur som argumenterar för att det kan ske en motreaktion när andelen kvinnor i politiska organ ökar.

Karvonen m.fl. (1995) har inom ramen för sin studie av politiskt språkbruk undersökt norska parlamentarikers talaktivitet åren 1956 och 1986 för att utröna ifall det finns systematiska skillnader i vilka frågor kvinnliga respektive manliga parlamentariker lyfter i den politiska debatten – beroende på andelen kvinnlig representation i parlamentet. Urvalet bestod av 13 kvinnor och 13 män med liknande bakgrund vid bägge tidpunkterna. Kvinnor på både 1950- och 1980-talen uppvisade högre aktivitet

inom det politiska området som de valt att kalla *reproduktion* (Karvonen m.fl., 1995, s. 352). Här ingår socialpolitiska och kulturella frågor, samt miljö-, utbildnings- och konsumentpolitik (Karvonen m.fl., 1995, s. 351). Motsvarande trend ser man hos manliga parlamentariker inom området *produktion*, ett fortsatt mansdominerat område över tid (Karvonen m.fl., 1995, s. 352). Till området hör frågor om agrikultur och fiske, industri, transport och kommunikation, konstruktion, företag, skogsbruk, samt finans- och skattepolitik (Karvonen m.fl., 1995, s. 351). En intressant observation är att kvinnorna 1956 bidrog med 94 anföranden jämfört med männens 217, medan det år 1986 var kvinnorna som talade mer, 267 gånger jämfört med männens 222 (Karvonen m.fl., 1995, s. 352). Här skiljer sig Karvonen m.fl. (2019) således från Bäck och Debus (2019) och Bäck m.fl. (2014) vars studier visar en konstant underrepresentation av kvinnliga anföranden sett till andelen kvinnor representerade.

Med utgångspunkt i detta kapitel kan konstateras att det tycks finnas skillnader i kvinnliga och manliga politikernas talaktivitet (Bäck & Debus, 2019; Bäck m.fl., 2014; Karvonen m.fl., 1995). Studier av Bäck och Debus (2019) samt Bäck m.fl. (2014) visar att kvinnliga parlamentariker än mindre benägna att delta med anföranden i plenum än sina manliga kollegor. Det går utifrån dessa studier ändå inte att påstå att så alltid är fallet och en undersökning av Karvonen m.fl. (1995) visar att kvinnliga politiker inte nödvändigtvis är mindre aktiva talare. Studierna som lyfts fram i detta kapitel är däremot samstämmiga i att det verkar finnas skillnader i vilka frågor som lyfts av kvinnliga respektive manliga parlamentariker, där kvinnor oftare engagerar sig i traditionellt kvinnliga frågor och män vice versa. I nästa kapitel presenteras referensramen för min empiriska studie.

3 Den empiriska studiens referensram

I detta kapitel presenteras studiens referensram. Först behandlas sambandet mellan kön och aktivitet inom politiska områden (kapitel 3.1) och därefter dryftas hur den kvinnliga minoritetens storlek kan påverka den totala talaktiviteten samt talaktiviteten inom olika politiska områden (3.2). Kapitlet avslutas med en uppsummerande del i vilken även förväntningar på utfallen av min studie diskuteras (3.3).

3.1 Kön och aktivitet inom olika politiska områden

Dahlerup (1988, s. 279) identifierar en konflikt som kvinnliga politiker behöver ta ställning till. Dels behöver de ge sken av att vara likadana som män för att bevisa sig vara lika kompetenta politiker som män, då män representerar det kön som intagit den politiska arenan långt innan kvinnor var välkomna (Dahlerup, 1988, s. 279). Dels behöver de visa att det leder till verkliga förändringar när fler kvinnor väljs in i politiska organ (Dahlerup, 1988, s. 279). Mycket av den forskning som har gjorts på området har fokuserat på det senare, det vill säga vilka förändringar man kan vänta sig när kvinnor tar plats i politiken. Nedan följer en diskussion om vad som i enlighet med forskning på området kan definieras som traditionellt kvinnliga kontra traditionellt manliga politiska områden.

En studie av könsmönster i Sveriges riksdagsutskott under åren 1971–1996 visar på ett tydligt mönster av kvinnlig överrepresentation i utskott som tillhör de politiska områdena social välfärd¹ och kultur/juridik² samt underrepresentation i utskott som tillhör de politiska områdena basfunktioner³ och ekonomi/teknik⁴ (Wängnerud, 1999, s. 66). I en jämförelse gjord av Oskarson och Wängnerud (1995, s. 115) mellan kvinnliga och manliga ledamöter i Sveriges riksdag åren 1985 och 1988 kunde man se att kvinnorna i högre grad än männen prioriterade områden som socialpolitik och utbildningsfrågor, medan männen i större utsträckning prioriterade näringspolitik samt utrikes- och säkerhetsfrågor.

---

¹ ”social välfärd omfattar: social-, socialförsäkrings-, arbetsmarknads- och utbildningsutskottet” (Wängnerud, 1999, s. 66)

² ”kultur/juridik omfattar kultur-, justitie-, lag- och konsumtionsutskottet” (Wängnerud, 1999, s. 66)

³ ”basfunktioner omfattar utrikes-, försvars-, jordbruks-, och bostadsutskottet” (Wängnerud, 1999, s. 66)

⁴ ”ekonomi/teknik omfattar finans-, skatte-, närings- och trafikutskottet” (Wängnerud, 1999, s. 66)

Efter en undersökning av parlamentarikers anföranden i Spanien under åren 1982 till 2018 kunde konstateras att det bara fanns ett politiskt område inom vilket kvinnorna nästan hela tiden var dominerande i den politiska debatten – juridik (Chaqués-Bonafont & Cristancho, 2021, s. 9). Till juridikens område hör bland annat frågor om abort, könsdiskriminering, prostitution, barnmisshandel och sexuella trakasserier (Chaqués-Bonafont & Cristancho, 2021, s. 9). Andra skillnader som har kunnat observeras är bland annat att kvinnor generellt och även kvinnliga politiker har aningen liberalare åsikter än män och manliga politiker, samt att de ger högre prioritet åt kvinnofrågor (Thomas & Welch, 2001, s. 177). Saint-Germain (1989) undersökte lagförslag framlagda av män och kvinnor i staten Arizonas lagstiftande församling under tio sammanträden mellan åren 1969 och 1986. Hon såg att kvinnor var mer sannolika att presentera lagförslag i traditionellt kvinnliga frågor, här definierat som abort, barn, utbildning, familj, hälsa, sex och välfärd (Saint-Germain, 1989, s. 960–961). Även i fråga om feministisk lagstiftning var kvinnor överrepresenterade (Saint-Germain, 1989, s. 963).

Som politiker är kvinnor aktivare i att ge lagförslag i vad som kan anses vara traditionellt kvinnliga frågor samt i feministiska ärenden (Saint-Germain, 1989, s. 965). Thomas (1991, s. 968–969) observerade att kvinnliga politiker oftare än manliga prioriterar utbildning och vård och Grey (2002, s. 22) fann att kvinnor i högre grad främjar frågor om barnomsorg och föräldraledighet. Observationer har även gjorts som visar att kvinnor generellt är mer engagerade i frågor gällande hälsa, social välfärd, medborgerliga rättigheter, samhällsutveckling och bostäder (Atkinson, 2020, s. 148). I kontrast står de områden som lockade mest manligt engagemang makroekonomi, rymden, vetenskap, teknologi och agrikultur (Atkinson, 2020, s. 148). Clayton, Josefsson och Wang (2016, s. 287–288) definierar följande som nyckelord med hjälp av vilka de avgör om debatten behandlar kvinnors intressen: ”’women’, ’gender’, ’female’, ’girl’, ’domestic’, ’mother’, ’daughter’, ’rape’, ’wife’, ’child’, ’genital’, ’pregnant’, ’breast’, ’birth’, ’reproductive’, ’maternal’, ’FGM’ (female genital mutilation), ’marrige’, ’divorce’, ’defilement’, ’trafficking’, ’sexual’, ’MDB’ (Marrige and Divorce Bill), ’infant’ and ’baby’”. I sin undersökning av den parlamentariska debatten i Uganda mellan åren 1998 och 2011 kunde de se att kvinnor i större

utsträckning än män lyfte fram traditionellt kvinnliga frågor, vilket i detta fall innebär att anförandet innehöll något av ovanstående nyckelord (Clayton m.fl., 2016, s. 291).

Det finns olika uppfattningar om huruvida kvinnliga politiker har större chans att få igenom lagförslag i traditionellt kvinnliga frågor. Enligt Saint-Germain (1989, s. 965) är så fallet. Detta stöds av Thomas (1991, s. 972), samt Thomas och Welch (2001, s. 173) vars undersökning visar att kvinnliga politiker hade högre sannolikhet att få igenom lagförslag gällande kvinnor, barn och familj än manliga politiker. Detta kan bero på att kvinnor är mer engagerade i dessa frågor och därför lägger ner mer arbete på dem (Thomas, 1991, s. 972; Thomas & Welch, 2001, s. 173). En annan förklaring kunde vara kvinnor har större trovärdighet i dessa frågor och därför tas mer seriöst när de introducerar lagförslag inom traditionellt sett kvinnliga områden (Thomas & Welch, 2001, s. 173). Tillfrågade kvinnliga politiker tror att det handlar både om att kvinnor var mer angelägna om dessa frågor och att de ses som något av experter på ämnena (Thomas & Welch, 2001, s. 174). Brattons (2005, s. 117) studie å andra sidan visar att det inte var mer sannolikt för kvinnorna att få igenom lagförslag gällande kvinnofrågor än andra frågor. Intressant är att vissa studier visar att kvinnliga politiker generellt sett verkar ha större chans att få igenom sina lagförslag (Bratton, 2005, s. 113–114; Thomas, 1991, s. 971). Trenden att kvinnor har lättare att få igenom sina lagförslag kan vara ett resultat av att kvinnorna väljer att fokusera på lagförslag med lägre risker (Saint-Germain, 1989, s. 964).

Trots att andelen kvinnliga politiker har ökat stadigt under senaste årtionden ser vi fortfarande en tydlig uppdelning i kvinnliga respektive manliga politiska områden, där män fortsätter att dominera politiska debatter i de flesta frågor men framförallt i vad som av Chaqués-Bonafront och Cristancho (2021, s. 1–2) definieras som ”hard issues”, det vill säga makroekonomi, utrikesfrågor och statliga angelägenheter, medan kvinnor tenderar att fokusera på så kallade kvinnofrågor, här definierat som ”gender violence, labour market inequalities and family matters”. Det här menar Chaqués-Bonafront och Cristancho (2021, s. 2) att utgör ett problem då kvinnor inte representeras av kvinnliga förtroendevalda i en bredd av frågor: ”Women’s life experiences differ from those of men, and this affects [...] the way in which females understand and frame issues beyond so-called women’s issues”. Det är knappast oviktigt att de ”manliga frågorna”

även är de med högst status (Chaqués-Bonafront & Cristancho, 2021, s. 1–2), men det perspektivet kommer inte att diskuteras vidare i detta sammanhang.

Ett möjligt sätt att förklara skillnaderna mellan kvinnliga och manliga politiska områden är med hjälp av könsstereotyper, det vill säga den sociala föreställningen om betydelsen av kön (Wängnerud, 1996, s. 136), som studerats bland annat inom sociologisk rollteori. Eagly och Karau (2002, s. 574) identifierar bland annat snäll, hjälpsam och sympatisk som attribut som stereotypiskt förknippas med kvinnor. Som stereotypiskt manliga attribut ses bland annat självständig, dominant och ambitiös (Eagly & Karau, 2002, s. 574). Diverse könsstereotyper kan alltså tänkas bidra till formandet av uppfattningar om kvinnliga respektive manliga kompetensområden. Wängnerud (1996, s. 136) skriver: ”Kvinnor uppfattas [utifrån könsstereotyper] t.ex. vara mer kompetenta på socialpolitikens områden än i försvarspolitik eller ekonomiska frågor”. Med utgångspunkt i stereotypa uppfattningar om kvinnors respektive mäns styrkor och svagheter inom olika områden kanske de placeras eller placerar sig själva i sådana sammanhang som är i linje med vad som uppfattas som kvinnligt respektive manligt.

En annan förklaring till varför kvinnor och män engagerar sig i olika politiska områden är skillnader i intressen. Halsaa (1987) menar att kvinnors engagemang i frågor som berör omsorg bottnar i att det finns ett intresse bland kvinnor som grupp att vara med i utformningen av samhällets omsorgstjänster. Detta kan förklaras med att samhällets omsorgsarbete, både det avlönade och det oavlönade, till stor del utförs av kvinnor (Halsaa, 1987, s. 52). Man kan även anta att kvinnor intresserar sig mer för frågor rörande barn och familjer för att kvinnor fortfarande tar största ansvaret på dessa områden trots att kvinnor idag jobbar utanför hemmet, och att lagstiftning som underlättar dessa aspekter av livet därmed kan antas vara av intresse för framförallt kvinnor (Thomas & Welch, 2001, s. 166). Grey (2002, s. 20) skriver: ”They are feminist issues, as the lack of support for parents restricts life options for women”.

Svaret på frågan om varför kvinnliga och manliga politiker tycks engagera sig i olika politiska områden kan knappast förklaras med enbart betydelsen av könsstereotyper eller enbart skillnader i intressen. En undersökning i Sveriges riksdag visade att kvinnliga riksdagsledamöter i högre grad än sina manliga kollegor uppgav intresse för

att delta i utskottsarbete i de traditionellt ”kvinnliga” utskotten, medan de manliga ledamöterna visade större intresse för de traditionellt ”manliga” utskotten (Wängneruds, 1996, s. 141). Dock visar samma undersökning att de kvinnliga politikernas önskan om vilka utskott de vill ingå i till högre grad uppfylldes när de önskade sitta med i kvinnoprofilerade utskott (Wängnerud, 1996, s. 143–144). För männens del var det svårare att få sin önskan uppfylld i sådana fall där de önskade sig plats i kvinnoprofilerade utskott än i de könsneutrala och mansprofilerade utskotten (Wängnerud, 1996, s. 143–144). Wängnerud (1996, s. 144) tolkar resultaten från undersökningen som att både intressen och stereotyper spelat en roll i vilka utskottsplatser som tilldelats vilka riksdagsledamöter: ”Stereotypiseringen har verkat förstärkande på de skillnader som fanns i preferenser mellan könen”. Bäck m.fl. (2014, s. 507–508) menar att vi inte kan vara säkra på om de skillnader vi ser i kvinnor och mäns engagemang i olika frågor beror på deras egna val baserat på intressen, normer och stereotyper i samhället eller på strategier, hierarkier eller nätverk inom partierna. Eftersom resultaten i vissa studier antyder att kvinnor är mer benägna att få igenom lagstiftning i traditionellt kvinnliga frågor (Saint-Germain, 1989; Thomas, 1991; Thomas & Welch, 2001) kan det kanske tänkas vara en strategi från partiets sida att låta kvinnorna ta mer utrymme när dessa frågor diskuteras.

Bäck och Debus (2019) använder sig av Krook och O’Briens (2012) indelning i feminina och maskulina politiska områden i sin undersökning. Krook och O’Brien (2012, s. 846) delar in ministerier i *maskulina*, neutrala och feminina politiska områden. Till de maskulina områdena hör agrikultur, livsmedelssäkerhet, fiskeri, boskap, kommunikation och information, byggande och offentliga arbeten, fängelser och polisväsende, försvar, militär och säkerhet, entreprenörskap, ekonomi, utrikespolitik, inrikespolitik, industri och handel, arbete, religionsfrågor, vetenskap och teknologi samt transport. Som *neutrala* områden listar Krook och O’Brien (2012, s. 846) bland annat statsförvaltning, energi, miljö och naturresurser, juridik, minoritetsfrågor, parlamentariska frågor, planering och utveckling, regionala frågor, reformer, sport och turism. De *feminina* områdena slutligen utgörs av barn och familjer, ungdomar, äldre, kultur, utbildning, social- och hälsovård, arvsfrågor och kvinnofrågor (Krook & O’Brien, 2012, s. 846).

Av de avgränsningar i traditionellt manliga och traditionellt kvinnliga politiska områden jag kommit över i min litteraturgenomgång föredrar jag Krook och O'Briens (2012) framför andra och kommer att använda mig av den när jag går vidare till att genomföra undersökningen av kvinnliga och manliga kommunfullmäktigeledamöters talaktivitet. Detta val grundar sig främst på två olika orsaker. Dels är det denna indelning som Bäck och Debus (2019) använt sig av i sin studie. Sett till min intention att undersöka om det finns skillnader mellan kvinnliga och manliga kommunfullmäktigeledamöters talaktivitet är likheterna till Bäck och Debus (2019) studie av skillnader i parlamentarikers talaktivitet många. Dels är Krook och O'Briens (2012) indelning sådan att den med mindre justeringar går att tillämpa på även en kommunalpolitisk kontext. Några justeringar är ändå nödvändiga, till exempel exkluderas "fängelser och polisväsende" medan "försvar, militär och säkerhet" omskrivs till enbart "säkerhet". Min justerade kategorisering framgår i Tabell 1.

Tabell 1. *Traditionellt kvinnliga, traditionellt manliga och neutrala politiska områden. Baserad på Krook & O'Brien (2012)*

Traditionellt kvinnliga områden	Traditionellt manliga områden	Neutrala områden
Barn och familjer	Agrikultur, boskap och	Förvaltning
Ungdomar	fiskeri	Energi
Åldringar	Livsmedelssäkerhet	Miljö och naturresurser
Kultur	Kommunikation och	Juridik
Utbildning	information	Minoritetsfrågor
Social- och hälsovård	Byggande och offentliga	Planering och utveckling
Arvsfrågor	arbeten	Regionala frågor
Kvinnofrågor	Säkerhet	Reformer
	Entreprenörskap	Sport och turism
	Ekonomi	
	Industri och handel	
	Arbete	
	Vetenskap och teknologi	
	Transport	

3.2 Den kvinnliga minoritetens storlek och dess påverkan på talaktivitet

En teori som använts för att förklara varför kvinnor ”tar mindre plats” i offentliga sammanhang är teorin om den kritiska massan (*The Critical Mass Theory*). Enligt denna teori behöver minoritetsgruppen, i detta sammanhang kvinnor, uppnå en viss storleksmässig nivå av representation för att ha en inverkan på beslutsfattande (Dahlerup, 1988; Kanter, 1977). Kanter (1977, s. 966) definierar fyra grupper baserat på graden av representation: *uniforma grupper (uniform groups)* med en 100 procentig representation av en viss typ, *skeva grupper (skewed groups)* med en representation kring 85 respektive 15 procent, *lutande grupper (tilted groups)* där minoriteten är representerad till cirka 35 procent och *balanserade grupper (balanced groups)* med en fördelning mellan 40/60 och 50/50.

I skeva grupper har majoriteten kontroll över gruppen och gruppkulturen och minoritetsrepresentanterna ses som symboler (engelska: *tokens*) för den egna gruppen framom att ses som individer (Kanter, 1977, s. 966). I lutande grupper kan minoriteten börja få reellt inflytande tack vare möjligheten att alliera sig och därigenom påverka gruppkulturen (Kanter, 1977, s. 966). I lutande grupper framträder även individen bakom representanten, samtidigt som minoritetsgruppen skiljer sig från majoriteten (Kanter, 1977, s. 966). Kanter (1977) slår inte fast någon procentandel för vad en kritisk massa är, hennes diagram antyder istället att hon ser förändringen i form av en kontinuerlig skala (Kanter, 1977, s. 967). Enligt Dahlerup (1988) har teorin tolkats så att minoritetens inflytande förväntas bli betydande när andelen uppgår till runt 30 procent, men hon själv finner inget stöd för att en tydlig vändpunkt kommer att inträffa när gränsen på 30 procent uppnås (Dahlerup, 1988, s. 296). Förändringar som ändå kan förklaras av en skiftning där kvinnor går från liten till stor minoritet är att kvinnor i lägre grad könsstereotypiseras och i högre grad fungerar som förebilder, att små förändringar sker i den politiska kulturen, samt att motståndet mot kvinnliga politiker minskar samtidigt som väljarna ser mindre negativt på att representeras av en kvinna (Dahlerup, 1988, s. 295–296). Ju fler kvinnor som tar plats i politiken, ju mer accepterade blir de och ju mindre negativ könsstereotypisering förekommer (Grey, 2002, s. 24).

3.2.1 Den kvinnliga andelens betydelse för antalet anföranden

Ett experiment med deliberativa grupper visar, förutom att kvinnor i allmänhet är mindre benägna att tala än män, att andelen kvinnor i en grupp har betydelse (Karpowitz m.fl., 2015). Ytterligare en intressant aspekt som framkom av experimentet var att vilken typ av beslut som gruppen skulle fatta starkt inverkade på kvinnliga gruppmedlemmars talaktivitet. I grupper som skulle fatta majoritetsbeslut var kvinnors deltagande i diskussionen väldigt lågt när de var i minoritet men i takt med att andelen kvinnliga representanter ökade steg även deras talaktivitet (Karpowitz, m.fl., 2015, s. 158). I grupper som skulle fatta beslut enhälligt hade kvinnor i minoritet inte ett lika dåligt utgångsläge, men deras deltagande ökade inte heller mycket när de blev i majoritet (Karpowitz m.fl., 2015, s. 158). Eftersom politiken är ett forum i vilket majoritetsbeslut fattas kan man utifrån experimentets resultat anta att andelen kvinnlig representation i politiska rum kan ha betydelse för i vilken grad kvinnor talar.

Ett problem med teorin om den kritiska massan, som påvisas av Karpowitz m.fl. (2015, s. 170), är att kvinnor inte ”kommer ikapp” män trots att deras representerade andel är lika stor: ”numbers are asymmetric in favor of men; men get farther with a given number than women do. For example, unlike men, women must exceed parity, and sometimes reach a super majority, to reach equality of influence”. För att kvinnliga representanter ska vara lika inflytelserika i exempelvis politiska sammanhang kanske det inte räcker med att de antalsmässigt blir likställda. Dessutom visar Chaqués-Bonafont och Cristanchos (2021, s. 12) studie att den positiva effekten av ökad representation på kvinnors talaktivitet är större i parlamentariska kommittéer än i plenum. Av dessa är anföranden i plenum de mest fördelaktiga på så vis att dessa är öppna för allmänheten och finns att ta del av via media (Chaqués-Bonafont & Cristancho, 2021, s. 6). Det här är en kanal för parlamentarikerna att diskutera kritiska frågor och få synlighet inför väljare, varför det kan anses problematiskt att kvinnor har lägre synlighet än sina manliga kollegor vid dessa tillfällen.

I Bäck och Debus studie (2019, s. 582) formulerades en hypotes med hänvisning till teorin om den kritiska massan om att kvinnliga parlamentariker skulle delta i debatten med färre anföranden ju färre kvinnor som fanns representerade i deras partigrupper. För denna hypotes fanns inget stöd i analysen, utan tvärtom visade det sig att kvinnors talaktivitet är lägre när de representerar partier med fler kvinnliga parlamentariker

(Bäck & Debus, 2019, s. 592). En potentiell förklaring till detta kunde vara att när en grupp uppnår statusen av en balanserad grupp så läggs inte längre fokus på att motarbeta problematiska stereotyper varpå dessa framträder tydligare (Bäck & Debus, 2019, s. 592).

3.2.2 Den kvinnliga andelens betydelse för kvinnors aktivitet i traditionellt kvinnliga frågor

Teorin om den kritiska massan kan även tillämpas på vilka politiska teman som lyfts av män respektive kvinnor. Om andelen kvinnliga politiker är liten kan detta resultera i att kvinnor känner sig i underläge och därför är mindre benägna att lyfta traditionella ”kvinnoteman” (Thomas & Welch, 2001, s. 166). Karpowitz med fleras experiment (2015, s. 165) visar att kvinnor i minoritet lyfter traditionellt kvinnliga frågor, här kallat vårdfrågor, mindre än hälften så ofta som ekonomisk frågor. När de å andra sidan utgör en majoritet av gruppen lyfter de vårdfrågor mer än dubbelt så ofta som ekonomiska frågor (Karpowitz m.fl., 2015, s. 164). Resultaten gäller grupperna vars uppgift var att fatta majoritetsbeslut. I grupper som fattade beslut enhälligt spelade andelen representerade kvinnor ingen roll för hur ofta kvinnor valde att lyfta så kallade vårdfrågor (Karpowitz m.fl., 2015, s. 165–166).

En studie av lagstiftningen i Arizona under tiden 1969–1986 visar att när få kvinnor fanns representerade valde de inte att lyfta fram vad som ses som traditionellt kvinnliga frågor i någon större utsträckning än sina manliga kollegor, något som förändrades när andelen kvinnor översteg 15 procent (Saint-Germains, 1989, s. 963). Dylika observationer har gjorts av Grey (2002, s. 23) som undersökt politiska processer och resultat i Nya Zeeland under åren 1975–1999 och såg att kvinnor blev mer involverade i debatter gällande barnomsorg och föräldraledighet när deras andel ökade. Enligt Saint-Germain (1989, s. 965) blev kvinnor därtill mer benägna att introducera lagförslag även i frågor som *inte* definieras som traditionellt kvinnliga när deras andel steg till över 15 procent. Chaqués-Bonafont och Cristancho (2021, s. 10–11) visar att en ökning av kvinnliga parlamentariker ledde till kvinnorna i högre grad gav uppmärksamhet åt frågor relaterade till juridik, socialpolitik, arbetskraft, hälsa och utrikespolitik, medan denna ökning inte på ett statistiskt signifikant sätt ökade deras uppmärksamhet för frågor om utbildning, ekonomi, handel, miljö, agrikultur, kultur

och statliga angelägenheter. I Kalifornien och Illinois kunde man se att kvinnornas ökade andel ledde till en ökning av lagförslag i kvinnofrågor framlagda av kvinnor, medan man i Kalifornien även såg att männens intresse för kvinnofrågor ökade i takt med att andelen kvinnliga representanter steg (Bratton, 2005, s. 120).

Thomas (1991) samt Thomas och Welch (2001) har redogjort för hur andelen kvinnliga representanter i tolv amerikanska delstater 1988 påverkade politikernas prioriteringar. Studierna visade att kvinnliga politiker intresserade sig mer för frågor gällande kvinnor, familj och barn i stater där den kvinnliga representationen var större (Thomas, 1991, s. 967; Thomas & Welch, 2001, s. 171). I Mississippi, delstaten med lägst kvinnlig representation på endast 3 procent, var kvinnor och män lika ointresserade av denna typ av frågor (Thomas, 1991, s. 967; Thomas & Welch, 2001, s. 172). Thomas och Welch (2001, s. 178) konstaterar: "Our study reveals that where women were a noticeable group, they were better able to focus their own attention, as well as that of their male colleagues, on issues of importance to them and to other women". Enligt studien finns det inget som tyder på att nivån av kvinnors representation påverkar i vilken utsträckning kvinnor prioriterar ekonomi och företagsfrågor; kvinnor i alla stater prioriterade dessa lägre än män (Thomas, 1991, s. 969).

Det råder ändå ingen koncensus kring teorin om den kritiska massan och dess tillämpbarhet på politiska sammanhang. Många har uttryckt kritik mot teorin, bland annat Childs och Krook (2008, s. 728): "While the dynamics identified by Kanter share certain parallels with the challenges faced by women in politics, their application to the study of women's political representation is limited in several ways". Bratton (2005, s. 100) menar att Kanters teori, som utgår från förhållanden i affärs- och företagsvärlden, kanske inte alls borde användas för att förklara vad som händer i politiska sammanhang: "The corporate setting differs markedly from the legislature in that legislators respond not only to legislators but also to voters. Kanter argues that token women will be more visible, but additional visibility can often benefit an elected official". Bratton (2005 s. 102–103) menar att Kanters observation om att kvinnor i affärsvärlden som ses som symboler kan komma att tona ner skillnaderna mellan sig och sina manliga kollegor inte nödvändigtvis går att applicera på politiken. Inom politiken kan det å andra sidan gynna kvinnor att ta en symbolisk roll, då detta kan ge

dem en expertställning i politiska frågor som ses relevanta för dem (Bratton, 2005, s. 103). Bratton (2005, s. 118–121) konstaterar att det inte finns något som tyder på att kvinnor i skeva grupper nedtonar könsskillnaderna, däremot är det möjligt att deras status i dessa grupper leder till att de överpresterar. Grey (2002, s. 25) å sin sida observerar att de kvinnliga parlamentarikerna i hennes studie utgav sig för att representera kvinnor som grupp först när de utgjorde 14,4 procent av gruppen.

Bratton (2005) har sett på lagförslag i underhusen i Kalifornien, Illinois och Maryland från åren 1969, 1979, 1989 och 1999. Hon menar att om kvinnor i skeva grupper nertonar skillnaderna mellan sig och sina manliga kollegor, i linje med Kanter's teori, kommer detta att synas genom att de undviker att stödja lagförslag i kvinnofrågor⁵ (Bratton, 2005, s. 107). Resultaten visar att kvinnorna konstant hade ett större fokus på kvinnofrågor än männen (Bratton, 2005, s. 111). Bratton (2005, s. 111) hittar inte belägg för att påstå att kvinnor i skeva grupper håller tillbaka med sitt engagemang i kvinnofrågor, utan analysen visar snarare att skillnaderna mellan män och kvinnor minskar i takt med att andelen kvinnor ökar, iallafall var fallet så i Illinois och Maryland. En möjlig förklaring till detta kunde dock vara att förutom att andelen kvinnor ökat över tid så har även mäns beteende och värderingar förändrats till att bli mer stödjande av kvinnofrågor (Bratton, 2005, s. 111). Grey (2002, s. 26) å sin sida såg inte att den nyzeeländska politiska debatten i frågor om barnomsorg och föräldraledighet skulle ha blivit mer ”kvinnovänlig” trots att flera kvinnor tog plats i parlamentet. Det verkar vara partitillhörighet framom könstillhörighet som avgjorde kvinnornas inställning till exempelvis föräldraledighetslagstiftningen (Grey, 2002, s. 26).

Atkinson (2020) sällar sig till skaran som ifrågasätter en fortsatt användning av teorin om den kritiska massan för att förklara kvinnors beteende i politiska sammanhang. Efter att ha sett på 60 år av lagförslag i den amerikanska kongressen finner Atkinson (2020, s. 135) inga bevis för att kvinnor på 1950-, 1960-, 1970- och 1980-talen skulle ha varit främmande för att lyfta kvinnofrågor, trots deras status som symboler: ”Women in Congress have always advocated for women”. Däremot såg hon i takt med att antalet kvinnor i kongressen steg en diversifiering av kvinnornas agenda – den blev

---

⁵ I Brattons studie (2005, s. 107) definieras kvinnofrågor som lagstiftning vars syfte är att förbättra kvinnors ekonomiska, politiska och sociala status.

mer lik männens (Atkinson, 2020, s. 135). För varje procent som andelen kvinnliga representanter ökade minskade skillnaderna mellan kvinnliga och manliga politikernas agenda med fem procent (Atkinson, 2020, s. 142). Det här ska givetvis inte tolkas som attfrågor inom det traditionellt kvinnliga området hamnar i skymundan när andelen kvinnorepresentanter ökar – snarare tvärtom. Atkinson (2020, s. 135) konstaterar att trots att kvinnornas agenda diversifieras när deras antal stiger kan man ändå se att de i större utsträckning än sina manliga kollegor intresserar sig för den här typen av frågor och att en numerär ökning av antalet kvinnliga representanter därmed innebär en ökning av lagförslag i traditionellt kvinnliga frågor. Atkinson (2020, s. 152) hittar inga bevis för att den minskade skillnaden skulle bero på att män i någon större utsträckning börjat intressera sig för traditionellt kvinnliga frågor.

De studier som presenterats i detta kapitel har olika syn på hur en ökad andel kvinnor kommer att påverka vad kvinnor väljer att tala om. I Tabell 2 sammanfattas hur studierna som presenterades i kapitlet ser på kvinnors aktivitet i traditionellt kvinnliga frågor kopplat till andelen representerade kvinnor.

Tabell 2. *Kvinnors aktivitet i traditionellt kvinnliga frågor kopplat till andelen representerade kvinnor*

Studie	Färre kvinnor		Fler kvinnor	
	Lägre aktivitet i traditionellt kvinnliga frågor	Hög aktivitet i traditionellt kvinnliga frågor	Högre aktivitet i traditionellt kvinnliga frågor	Ökad aktivitet i icke-traditionellt kvinnliga frågor
Karpowitz m.fl. (2015)	X		X	
Saint-Germain (1989)	X		X	X
Grey (2002)	X		X	
Thomas (1991)	X		X	
Thomas & Welch (2001)	X		X	
Bratton (2005)		X		X
Atkinson (2020)		X		X

3.3 Summering och förväntningar

Inom referensramen (kapitel 3) har diskuterats sambandet mellan kön och talaktivitet inom olika politiska områden samt viken påverkan den kvinnliga minoritetens storlek kan tänkas ha på talaktiviteten. Forskningen som presenterades i kapitel 3.1 är enig om att det tycks finnas skillnad på vilka frågor manliga och kvinnliga politiker väljer att lyfta fram. Refererade studier är gjorda från 1980-tal till 2020-tal – ändå pekar de alla i samma riktning. Den uppdelning i traditionellt kvinnliga, traditionellt manliga och neutrala politiska områden som presenteras i Tabell 1 (sidan 17) tar jag med mig till nästa del i min avhandling där den används i min empiriska undersökning.

I kapitel 3.2 har betydelsen av den kvinnliga minoritetens storlek diskuterats. Den teori som i dessa sammanhang hänvisas till är Kanters (1977) teori om den kritiska massan. Om forskningen i kapitel 3.1 var ganska samstämmig kan inte det samma sägas om forskningen som behandlats i kapitel 3.2 – teorin om den kritiska massan har både bekräftats och avvisats i tidigare forskning om kön och politisk talaktivitet. Det finns både de som pekar på att kvinnor när de uppnår högre representation i högre grad fokuserar på traditionellt kvinnliga frågor (Grey, 2002; Karpowitz m.fl., 2015; Saint-Germain, 1989; Thomas, 1991; Thomas och Welch, 2001) och de som hävdar motsatsen, det vill säga att en ökad kvinnlig representation leder till en spridning av kvinnors politiska intressen (Atkinson, 2020; Bratton, 2005).

Förändringar i kvinnors intressen kopplat till deras andel kan förklaras enligt ett stereotyp-perspektiv eller ett intresse-perspektiv. Stereotyp-perspektivet kan användas för att förklara två olika scenarion. Ett sätt att se på könsstereotypiers roll är att en låg andel kvinnliga representanter kan leda till att kvinnor håller sig till traditionellt kvinnliga områden, medan en ökning av andelen kvinnliga representanter (vilket kan ses som ett utslag av minskad samhällslig könsstereotypisering) kan göra områdesrepertoaren bredare och friare för kvinnliga politiker. En dylik teori kan anses ha stöd i att vi idag, när andelen kvinnliga representanter historiskt sett är mycket hög, ser kvinnor ta plats på vad som tidigare setts som manliga poster. I skrivande stund har Finland kvinnliga representanter på bland annat posterna som finansminister och inrikesminister (Statsrådet, u.å.), poster som kan anses vara traditionellt manliga (se Krook & O'Brien, 2012). En motsatt tolkning av stereotyp-perspektivet är att det för

kvinnors del innebär att när det finns få kvinnor representerade anpassar de sig till de politiska intressena hos sina manliga kollegor och undviker därmed att tala för traditionellt kvinnliga frågor (Dahlerup, 1988; Kanter, 1977). Intresse-perspektivet i sin tur utgår ifrån att det finns kvinnospecifika intressen (Halsaa, 1987; Grey, 2002; Thomas & Welch, 2001; Wängnerud, 1996) vilket resulterar i att när fler kvinnor tar plats i beslutsfattande organ ges även dessa frågor större vikt.

Gemensamt för den forskning som refererats till i min referensram är att den är gjord på stats- eller delstatsnivå. Det finns alltså gott om utrymme för att undersöka kvinnliga politikernas talaktivitet på det lokalpolitiska planet. Det finns många orsaker till att man inte kan utgå ifrån att resultaten som setts på nationell nivå är direkt applicerbara på en kommunalpolitisk kontext. Dels är "politiker" på inget sätt en enhetlig grupp och det går inte att förvänta sig att allt som gäller för professionella politiker på nationell nivå kan överföras på kommunernas så att säga fritidspolitiker, dels finns det skillnader i vilken typ av frågor som behandlas på det nationella respektive lokala planet.

I avhandlingens inledande kapitel presenterades två frågeställningar för den empiriska studien, varav den första löd "Vilka skillnader finns det mellan kvinnliga och manliga kommunfullmäktigeledamöters talaktivitet sett till antalet anföranden, längden på dessa och deras teman?". Men utgångspunkt i forskningen av Bäck och Debus (2019) samt Bäck m.fl. (2014) förväntar jag mig att kvinnliga kommunfullmäktigeledamöter är mindre aktiva talare under fullmäktigemöten och att de talar om andra ämnen än sina manliga kollegor. I enlighet med studierna i kapitel 3.1 förväntar jag mig att kvinnliga kommunfullmäktigeledamöter talar mera om frågor inom traditionellt kvinnliga områden. Angående min andra frågeställning, "Inverkar andelen kvinnliga ledamöter på talaktiviteten?", är det svårare att ha en tydlig förväntning på resultaten av min empiriska studie. Som framgått av kapitel 3.2 är forskningen på området inte samstämmig. Med hänvisning till de varierande och i vissa fall rent av motstridiga resultat som framkommit i tidigare forskning om andelens betydelse avstår jag från att i detta skede formulera ett förväntat svar på avhandlingens andra forskningsfråga. Jag går nu över till min empiriska studie.

4 Upplägg och genomförande

I detta kapitel diskuteras uppläggning och genomförande av den empiriska studie av kommunalt förtroendevaldas talaktivitet som ska göras för att besvara forskningsfrågorna om huruvida det finns skillnader mellan kvinnliga och manliga kommunfullmäktigeledamöters talaktivitet sett till antalet anföranden, längden på dessa och deras teman, samt ifall andelen kvinnliga ledamöter i fullmäktige inverkar på talaktiviteten. Först bestäms vilken forskningsstrategi och forskningsdesign som kan anses vara bäst lämpad för att besvara mina frågeställningar. Detta följs av en genomgång över hur materialet valts ut. Därefter presenteras metoden för analysen. Sist diskuteras operationalisering av mina analysenheter och inom ramen för detta även utmaningarna med reliabilitet.

4.1 Forskningsstrategi och forskningsdesign

I detta kapitel presenteras samt motiveras forskningsstrategin för studien. Därefter följer en diskussion kring valet av forskningsdesign. Sist görs ett val kring logiken för forskningsdesignen efter att för- och nackdelar med två olika jämförande designers diskuteras.

4.1.1 Forskningsstrategi

För att utröna hur den undersökning som på bästa sätt besvarar mina forskningsfrågor ska utformas behöver först och främst forskningsstrategier diskuteras. Forskning kan uppdelas i kvantitativa och kvalitativa ansatser där den förstnämnda betonar kvantifiering och den andra kvaliteter när det gäller insamling och analys av data (Bryman, 2018, s. 61). Vidare har kvantitativ forskning ”ett deduktivt synsätt på förhållandet mellan teori och praktisk forskning, där tyngden ligger på prövning av teorier” medan kvalitativ forskning ”i huvudsak betonar ett induktivt synsätt på relationen mellan teori och forskning, där tyngden läggs på generering av teorier” (Bryman, 2018, s. 61). Teori kan alltså vara antingen något som föregår en undersökning eller som uppstår som resultat av en undersökning, beroende på undersökningens natur (Bryman, 2016, s. 69).

Sett till upplägget för min avhandling kan man med bakgrund i detta argumentera för en kvantitativ undersökning. Min avsikt är att undersöka huruvida den teoretiska föreställningen om skillnader i kvinnor och mäns talaktivitet som empiriskt observerats på nationell nivå även finns på kommunal nivå. Därtill ämnar jag undersöka huruvida sagda talaktivitet påverkas av andelen kvinnlig närvaro i kommunfullmäktige, alltså utröna huruvida teorin om den kritiska massan kan appliceras på det sammanhanget. Det är alltså främst frågan om ett deduktivt angreppssätt där jag i min undersökning utgår ifrån befintliga teorier och därmed kan kvantitativ forskning ses som den bäst lämpade forskningsstrategin.

Det finns dock kritik mot det kvantitativa forskningssättet. Bryman (2018, s. 219–220) lyfter fram några av de kritiska synpunkter som riktas mot kvantitativ forskning, vanligen från dem som företräder den kvalitativa forskningsstrategin. Kritiken handlar bland annat om att kvantitativa metoder är lämpade för naturvetenskaplig forskning men inte passar för samhällsforskare att använda sig av då man genom att göra detta kan anses likställa samhället med naturen (Bryman, 2018, s. 219). En annan aspekt som kritiseras är mätprocessen som kan uppfattas som någonting artificiellt och påhittat och som framstår som precisast fast den är av ett förmodat slag (Bryman, 2018, s. 219).

4.1.2 Forskningsdesign

Bryman (2018, s. 71) beskriver forskningsdesign på följande sätt: ”design utgör en struktur som styr och vägleder dels hur man konkret använder sig av en viss metod, dels hur man analyserar de data [...] som framkommer”. Vilken design som väljs är alltså avgörande för den undersökning som kommer att genomföras och det finns olika vägar att gå. Som tidigare nämnts avser jag att med min undersökning i första hand pröva teorier. Enligt Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Towns och Wängnerud (2017, s. 93) finns fyra typer av design som lämpar sig för detta ändamål: fallstudiedesign, statistisk design, experimentell design och jämförande design.

Esaiasson m.fl. (2017, s. 109) bedömer att en ren fallstudiedesign i princip inte kan användas i jämförande syfte, eftersom direkt en jämförelse ska till behövs två analysenheter. Det är med andra ord svårt att genomföra en fallstudie i strikt mening

(Esaiasson m.fl., 2017, s. 109). Statistisk design är en annan design lämplig för prövandet av teorier. Grunden för statistisk design är insamling av information som berör en stor mängd analysenheter som sedan bearbetas genom statistiska analystekniker (Esaiasson m.fl., 2017, s. 96). Statistisk design förutsätter alltså att det finns statistik att ta del av. Som tidigare nämnts har mig veterligen ingen intresserat sig för talaktiviteten hos manliga och kvinnliga kommunfullmäktigeledamöter och således saknas ett sådant tillgängligt dataunderlag som behövs för att statistisk design ska vara en ändamålsenlig design att tillämpa.

Ett annat alternativ är experimentell design. Karpowitz m.fl. (2015) har använt sig av en experimentell design för att undersöka hur könssammansättningen i en grupp påverkar hur mycket kvinnor talar och vad de talar om. Fördelen med experiment är att de utgör det säkraste sättet att fastställa orsaksrelationen (Esaiasson m.fl., 2017, s. 93). Kritiken mot att använda sig av experiment för att studera samhällliga fenomen är att experimentet sker i konstlade situationer skilda från den verklighet man önskar uttala sig om – ”bara det faktum att deltagarna vet om att de medverkar i ett experiment gör skillnad” (Esaiasson m.fl., 2017, s. 94).

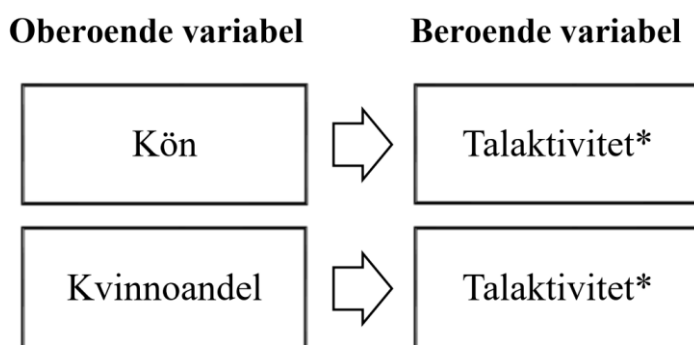
Bäck och Debus (2019) har använt sig av komparativ design, även kallad jämförande design, för att undersöka skillnader i kvinnliga och manliga parlamentarikers talaktivitet sett till antalet anföranden och teman för dessa, samt för att se hur kvinnornas representerade andel påverkar talfrekvens. Mina forskningsfrågor ligger med andra ord relativt nära det Bäck och Debus (2019) undersökt i sin studie. Det jag ämnar göra är att dels jämföra talaktiviteten män och kvinnor emellan sett till antalet anföranden, längden på dessa samt deras innehåll, dels jämföra politiska forum med olika andel kvinnorepresentation för att se hur nämnda talaktivitet påverkas. Ett komparativt designupplägg är därmed motiverat.

Komparativ eller jämförande design används för att undersöka likheter och skillnader (Anckar, Bengtsson, Denk & Karvonen, 2013, s. 287). För att besvara mina forskningsfrågor om dels vilka skillnader det finns i talaktivitet mellan kvinnliga och manliga kommunfullmäktigeledamöter sett till antalet anföranden, längden på dessa samt deras innehåll, dels om denna talaktivitet har ett samband med andelen kvinnliga ledamöter görs två jämförande analyser. Först jämförs kvinnliga och manliga

kommunfullmäktigeledamöters talaktivitet – det vill säga antalet anföranden, tiden för dessa och vilka ämnen som tas upp. För att besvara frågan hur kvinnoandelen i fullmäktige påverkar sambandet ovan görs ytterligare en analys.

I en komparativ design finns alltid en oberoende variabel som förväntas påverka den beroende variabeln (Anckar m.fl., 2013, s. 290). I min första forskningsfråga om skillnader i talaktivitet hos manliga och kvinnliga fullmäktigeledamöter kan kön ses som den oberoende variabeln och talaktivitet som den beroende variabeln. För den andra forskningsfrågan om huruvida andelen kvinnor påverkar talaktiviteten, ses andelen kvinnor som oberoende variabel och talaktivitet som beroende variabel. I Figur 1 visualiseras modellen för analysen.

Figur 1 Analysmodell.

* Med talaktivitet avses antalet anföranden, längden på dessa och deras teman.

En utmaning med komparativ design kan vara fastställande av kausalitet: ”det är [...] inte säkert att det alltid föreligger kausalitet enbart för att ett samband har konstaterats” (Anckar m.fl., 2013, s. 295). I mitt fall kan det vara svårt att veta exakt vilka faktorer som påverkar talaktiviteten i kommunfullmäktige. Utöver kön kan sådant som att en fullmäktigeledamot är ordförande i partigrupp eller nämnd påverka talaktivitet. Omständigheter som partitillhörighet och erfarenhet kan också påverka, något som av Karvonen m.fl. (1995) löstes genom att utgå från ett antal kvinnliga politiker på 1950-talet och till dem matcha manliga politiker med samma bakgrundsvariabler för 1950-tals analysen och för 1980-tals analysen igen matcha kvinnor som liknade 1950-talets kvinnor. Detta är ett exempel på hur man ytterligare kan kontrollera pålitligheten i de resultat som uppnås, dock är det inget som kommer att göras inom ramen för min analys.

Utmaningen med kausalitet inbegriper också fastställande av riktningen för sambandet. Regeln här är att orsak alltid föregår effekt i tid (Anckar m.fl., 2013, s. 297) och därför kan man hävda att det att kvinnor väljs till fullmäktigen och sedan närvarar i dessa sammanhang är orsak eftersom den tidsmässigt infaller innan eventuella yttranden av dessa invalda kvinnor. Bryman (2018, s. 216) hänvisar även till ”sunt förnuft” och teoretiska idéer för att dra slutsatser om orsak och verkan, något som jag upplever att man i fråga om kön/kvinnoandel och talaktivitet kan göra. Esaiasson med flera (2017, s. 91) konstaterar ändå att ”*Alla* slutsatser om orsaksförhållanden är [...] behäftade med osäkerhet”.

Ytterligare en utmaning med komparativ analys är att undvika överbelastning (Anckar m.fl., 2013, s. 296). I en situation där två fall jämförs med varandra bör endast *en* oberoende variabel analyseras, då ett flertal oberoende variabler gör det omöjligt att urskilja vilken variabel som ger utslag på den beroende variabeln (Anckar m.fl., 2013, s. 296). I Figur 1 är ”kvinnoandel” oberoende variabel och ”talaktivitet” beroende variabel. För att undersöka hur kvinnoandelen i kommunfullmäktige påverkar talaktiviteten behöver alltså valda fullmäktigen i övrigt motsvara varandra. I kapitel 4.2.1 redogörs för hur valet av material görs för att detta ska uppnås på bästa sätt. Dock bör man vara uppmärksam så att inte relevanta variabler saknas till följd av att man försökt undvika överbelastning, då användning av felaktig modell är en annan utmaning med komparativa studier (Anckar m.fl., 2013, s. 297). En ytterligare risk som finns att förhålla sig till i komparativa studier är risken för urvalsskevhet. Detta beror på att det är forskaren som väljer ut de fall som ska jämföras, i motsats till vid statistiska analyser med slumpmässiga urval, och ”Jämförelser av endast två fall är extra känsliga för urvalsskevhet” (Anckar m.fl., 2013, s. 297).

4.1.3 Mest lika och mest olika design

Anckar m.fl. (2013, s. 290) skriver: ”Det finns två grundformer av komparation; att jämföra lika system för att förklara skillnader eller jämföra olika system för att förklara likheter”. Kombinationen att undersöka lika system kallas *Most Similar Systems Design* (MSSD) och varianten där olika system jämförs går under benämningen *Most Different Systems Design* (MDS D) (Anckar m.fl., 2013, s. 291). Enligt mest lika-

logiken väljer man ut fall som är möjligast lika varandra för att förklara en skillnad mellan dem, medan man enligt mest olika-logiken väljer fall som är så olika som möjligt för att förklara en likhet (Anckar m.fl., 2013, s. 291).

När det kommer till min andra forskningsfråga om huruvida andelen kvinnor påverkar talaktiviteten finns det således två vägar att gå. Antingen väljs fall som är så lika varandra som möjligt, men där andelen kvinnliga kommunfullmäktigeledamöter varierar, eller fall vars förhållanden som är så olika varandra som möjligt, men där procentandelen kvinnliga ledamöter är densamma. Fördelen med MSSD är att variationen i den beroende variabeln kan analyseras, vilket gör metoden bättre lämpad för att testa teorier (Anckar m.fl., 2013, s. 292). Som tidigare nämnts anser jag min studie vara i första hand deduktiv, vilket fungerar som argument för att välja en mest lika design för min analys. Även Bäck och Debus (2019) använde sig av mest lika design när de valde ut länder till sin undersökning; länderna är på många sätt lika men skiljer sig åt i andelen kvinnliga parlamentariker. Vilka konkreta kommuner jag ska välja utifrån en mest lika design är en av de frågor jag behandlar i det följande.

4.2 Material

I föregående kapitel presenterades och motiverades valet av forskningsstrategi och forskningsdesign för avhandlingen, samt valet att använda en MSSD-logik. I detta kapitel kommer studiens materialval att diskuteras. En noggrann redogörelse för hur materialet valts för att uppfylla principerna för en mest lika design ges under 4.2.1. Ett så stort material som möjligt är givetvis alltid det bästa ur ett forskningsperspektiv. För denna studie har materialet dock behövts begränsas och vad detta innebär lyfts även fram i kapitlet. I 4.2.2 presenteras och motiveras det urval av materialet som kommer att analyseras. Dessutom diskuteras huruvida alla anföranden som sker inom ramarna för ett fullmäktigemöte är lika relevanta när det kommer till att besvara frågan om sambandet kön och talaktivitet.

4.2.1 Val av kommuner

Materialet till en komparativ studie kan väljas på olika sätt men viktigt att tänka på när material till en komparativ analys väljs är att en mest lika-design förutsätter ”att det finns en skillnad i endast en av de oberoende variablerna” (Anckar m.fl., 2013, s. 296) eller som Esaiasson m.fl. (2017, s. 92) skriver: ”Ifråga om förklaringsfaktorn vill vi ha *variation*”, ”Ifråga om analysenheter vill vi istället ha *homogenitet*”. Att välja fallen slumpmässigt är alltså ett dåligt alternativ i sammanhanget (Esaiasson m.fl., 2017, s. 102). Ett bättre alternativ är att antingen studera utvecklingen över tid i samma fall eller att analysera ett fåtal fall vid en och samma tidpunkt (Anckar m.fl., 2013, s. 301). En avvägning som behöver göras för min del är därför huruvida materialet ska insamlas från flera olika kommuner eller från en och samma kommun under flera tidsperioder med olika andelar kvinnor i fullmäktige.

I den forskning som presenterats i referensramen finns ett flertal exempel på studier som sett på förändring över tid i ett fall. I kapitel 2 redogjordes för en studie av Karvonen m.fl. (1995) där teman för norska parlamentarikers talaktivitet i förhållande till andel kvinnor i parlamentet undersökts. Forskarna valde att se på samma fall, det norska parlamentet, under två olika tidpunkter – 1956 och 1986. Andra som sett på förändring över tid är bland annat Grey (2002) och Saint-Germain (1989) som undersökt hur kvinnornas andel påverkar kvinnors aktivitet i traditionellt kvinnliga frågor i Nya Zeeland 1975–1999 respektive i Arizona 1969–1986. Hos bland annat Thomas (1991) samt Thomas och Welch (2001) syns exempel på det andra sättet att jämföra – nämligen att jämföra ett flertal fall under en och samma tidpunkt. Dessa har redogjort för hur andelen kvinnliga representanter i tolv amerikanska delstater 1988 påverkade politikernas prioriteringar. Det är även denna logik som använts av Bäck och Debus (2019) när de undersökt hur andelen kvinnor i olika europeiska parlament påverkar kvinnliga parlamentarikers talaktivitet, totalt och per tema.

För min del går det att argumentera för båda valen. Samma kommun över tid innebär att man slipper ta hänsyn till sådant som skiljer kommuner åt och är någorlunda stabilt över tid. Däremot kan åsikter, beteenden och politisk kultur förändras över tid, till exempel inställningen till kvinnors ställning i offentliga debatter, något som talar för

den andra modellen där materialet hämtas från olika kommuner vid samma tidpunkt. Av de studier som nämnts i föregående stycke har jag för egen del inspirerats mest av Bäck och Debus (2019). I mitt val av avgränsningar i traditionellt manliga och traditionellt kvinnliga politiska områden (kapitel 3.1) hänvisade jag till likheterna mellan min undersökning av skillnader mellan kvinnliga och manliga kommunfullmäktigeledamöters talaktivitet och Bäck och Debus' studie (2019) av skillnader i parlamentarikers talaktivitet. På samma sätt gör jag här beslutet att använda mig av logiken där kommuner jämförs med varandra med hänvisning till likheterna mellan min studie och den av Bäck och Debus (2019).

När strategin med flera kommuner valts är nästa steg att ta ställning till hur många kommuner som ska undersökas. Logiken är givetvis att fler kommuner ger ett pålitligare resultat. Realiteten är dock den att analysen är omfattande och resurserna begränsade. Därför faller valet på att avgränsa materialet till två kommuner och därmed det blir det viktigt att hitta två kommuner där andelen kvinnliga fullmäktigeledamöter skiljer sig på ett betydande sätt medan andra potentiella omständigheter som kan påverka könsskillnader i talaktivitet är så lika som möjligt. Dock "finns det inte möjlighet att formulera mer generella slutsatser eftersom endast få fall studerats" (Anckar m.fl., 2013, s. 302). Detta är något jag är medveten om och min avsikt är inte heller att dra långtgående generella slutsatser från den analys av två fall som görs här.

Valet av kommuner förankras i Kanters (1977) teori om den kritiska massan. Det är önskvärt att kvinnorepresentationen i de kommuner som väljs tillhör olika grupper enligt Kanters uppdelning, så att en kommun representerar en "skev grupp" med upp till 15 procent kvinnliga representanter i fullmäktige, en "lutande grupp" med högst 35 procent kvinnliga representanter medan den andra kommunen har en kvinnorepresentation på minst 40 procent och därmed placerar sig inom vad Kanter definierar som en "balanserad grupp". Det finns dock en språklig begränsning att ta i beaktande när valet av kommuner görs – för att jag så korrekt som möjligt kunna avgöra teman för anförandena bör majoriteten av talarna använda sig av svenska i sina anföranden. Tyvärr innebär detta att ingen kommun från kategorin "skev grupp" kunde inkluderas i analysen, då det i Svenskfinland inte finns kommuner med så låg andel kvinnorepresentation (Ekholm m.fl., 2021).

För att uppfylla mest lika-logiken behöver jag således hitta kommuner som är så lika varandra som möjligt men där andelen kvinnliga kommunfullmäktigeledamöter skiljer sig åt. Jag har därför valt att avgränsa studien till kommuner i Österbotten med svenska som majoritetsspråk. Landskapet Österbotten består av kommunerna Jakobstad, Kaskö, Korsholm, Korsnäs, Kristinestad, Kronoby, Laihela, Larsmo, Malax, Nykarleby, Närpes, Pedersöre, Vasa och Vörå (Österbottens förbund, 2022). Av dessa är alla utom Laihela tvåspråkiga kommuner (Statistikcentralen, 2021 a). Av de tvåspråkiga kommunerna har Kaskö och Vasa finska som majoritetsspråk (Statistikcentralen, 2021 a). De återstående kommunerna uppfyller således kriteriet ”Österbottnisk kommun med svenska som majoritetsspråk”. Nykarlebys fullmäktige har en kvinnoandel om 37 procent, vilket gör kommunen mindre lämplig för jämförelse utifrån Kanters (1977) grupper enligt vilka jag söker en kommun med högst 35 procent kvinnliga fullmäktigeledamöter, samt en kommun med minst 40 procent kvinnlig representation.

För att få fram två kommuner som är så lika varandra som möjligt behöver man ta hänsyn till vissa aspekter som kan tänkas påverka den politiska kulturen, och i förlängningen mönster i politiskt språk, i en kommun. En relevant aspekt är partistrukturen i fullmäktige. I svenska Österbotten är Svenska folkpartiet (SFP) det dominerande partiet i samtliga kommuner utom i Larsmo där Kristdemokraterna dominerar (YLE, 2021). Mot bakgrund av detta väljs inte Larsmo. I alla kommuner utom Jakobstad har SFP en enkel majoritet på över 50 procent i fullmäktige, så även Jakobstad exkluderas som kandidat för passliga fall.

En annan aspekt som är värd att beakta är näringsstrukturen i kommunen. Hur fördelningen mellan näringssektorerna i en kommun ser ut kan förstås påverka vilka frågor som diskuteras på fullmäktigemötena, och samtidigt säger näringsstrukturen mycket om hurudan kommun det är frågan om i ett socio-kulturellt sammanhang. Kvinnornas utrymme att uttrycka sig i den offentliga sfären kanske upplevs annorlunda i ett samhälle där jordbruksnäringar sysselsätter en betydande del av befolkningen. Relaterat till det är hur kommunen klassificeras på en skala mellan urban kommun och landsbygds kommun. Detta eftersom ”Det som kännetecknar glesbygds kommunerna är dels en könssegregerad arbetsmarknad, dels en ytterst snäv kvinnlig

delarbetsmarknad” (Wide, 2006, s. 281). Det går alltså att tänka sig att vilka teman som lyfts upp av män respektive kvinnor i lokalpolitiken påverkas av ifall det är frågan om stad eller landsbygd. På landsbygden har även funnits en väldigt traditionell syn på vad som varit lämpliga åtaganden för män och kvinnor där politik setts som något för männen, en uppfattning som troligtvis levt kvar längre på landsbygden än inne i städerna (Wide, 2006, s. 278–279). Wide (2006, s. 279) konstaterar: ”Kvinnors politiska villkor varierar mellan städer och landsbygd”. Av de österbottniska kommunerna som valet står mellan klassas ingen som urban.

Sättet på vilket jag ämnar genomföra min analys kräver dessutom att det finns material i form av inspelade fullmäktigemöten att ta del av. För Korsnäs och Kronobys del saknas sådant material och därför kan inte dessa kommuner användas. Det hade i teorin varit möjligt att även använda sig av dessa kommuner då fullmäktigemöten är öppna för allmänheten. Detta ställer ändå till med en del praktiska utmaningar och det går att argumentera för att den ekologiska validiteten är högre när ledamöterna inte vet att en analys av aktiviteten på mötet kommer att genomföras. I Tabell 3 presenteras de kommuner i Österbotten som uppfyller de tidigare nämnda kriterierna. I tabellen framgår kommunens näringsstruktur, den procentuella andelen platser i fullmäktige som upptas av SFP samt andel kvinnor i kommunfullmäktige per kommun, då dessa faktorer är sådant som påverkar valet av kommuner. En stor skillnad i andel kvinnor i fullmäktige och en liten skillnad i övriga aspekter är grundläggande för min undersökning.

Tabell 3. Val av undersökningskommuner enligt mest lika designens logik

Kommun	Klassificering (2021)	Näringsstruktur (2019)	Andel SFP (%)	Andel kvinnor i fullmäktige (%)
Närpes	Landsbygd	Jordbruk 23 % Industri 24 % Service 52 %	94,3	43,0
Korsholm	Tätort	Jordbruk 6 % Industri 28 % Service 65 %	79,1	40,0
Pedersöre	Landsbygd	Jordbruk 10 % Industri 45 % Service 43 %	60,0	34,0
Kristinestad	Landsbygd	Jordbruk 11 % Industri 17 % Service 71 %	55,6	33,0
Vörå	Landsbygd	Jordbruk 14% Industri 31 % Service 53 %	100,0	33,0
Malax	Landsbygd	Jordbruk 10% Industri 28% Service 59%	77,8	26,0

Källor: Statistikcentralen (2021 a, u.å. a) och YLE (2021)

Mot bakgrund av den information som framkommer Tabell 3 och de resonemang som tidigare presenterats faller mitt val av kommuner på Malax och Korsholm. Malax är ett intressant fall eftersom det är den kommun i Österbotten som efter kommunalvalet 2021 har i särklass lägst kvinnorepresentation (YLE, 2021). Kommunfullmäktige i Malax får därmed representera en lutande grupp enligt Kanters (1977) logik. Den andra kommunen som väljs behöver ha en kvinnoandel om minst 40 procent för att utgöra en så kallad balanserad grupp, valet står därmed mellan Korsholm och Närpes. Korsholm är grannkommun till Malax och båda kommunerna är grannkommuner till Vasa. Det går därmed att argumentera för att kommunerna har mycket gemensamt. Som framkommer av tabellen är det mandat som SFP besitter i fullmäktige snarlikt –

77,8 procent i Malax och 79,1 procent i Korsholm. Därtill är näringsstrukturen påfallande lik i de två kommunerna.

Att Korsholm formellt klassificeras som en tätort medan Malax benämns landsbygdskommun (Statistikcentralen, 2021) kunde vara ett föremål för kritik av valet av kommuner. Dock är långt ifrån hela kommunen en tätort enligt Statistikcentralens definition (u.å. b): ”alla byggnadsgrupper med minst 200 invånare, där avståndet mellan byggnaderna i allmänhet inte överstiger 200 meter”. Detta lyfts även på kommunens egen webbsida: ”Korsholm är i många avseenden en kommun med kontraster. Här bjuds på skärgård, hav och fastland, tätort och glesbygd, industriområden och jordbruksfält samt historiska minnesmärken” (Korsholms kommun, 2022).

Ytterligare en aspekt som talar för valet av Korsholm framom exempelvis Närpes är att Korsholm i likhet med Malax har en manlig kommunfullmäktigeordförande. Som tidigare diskuterats är en utmaning med komparativ analys att undvika överbelastning (Anckar m.fl., 2013, s. 296). Ifall man tänker sig att fullmäktigeordförandes kön kan påverka talaktiviteten i fullmäktigesalen är det därför att se som en fördel att valda kommuner inte skiljer sig åt på den punkten.

4.2.2 Val av möten och anföranden

Urvalet av undersökningsmaterial för analysen utgörs av två olika mötestyper. En typ av material som används är budgetmötena år 2021 från de två valda kommunerna. Medan fokus under andra möten ofta bara ligger på ett fåtal ämnen ryms diskussioner om många olika kommunala angelägenheter inom ramen för ett omfattande budgetmöte. Detta gör att undersökningen om vilka politiska områden manliga och kvinnliga politiker väljer att vara aktiva inom bättre kan förverkligas. Dessutom tenderar kommuners budgetmöten vara långa och mötena torde därmed ge tillräcklig med material för en analys.

Den andra typen av mötesmaterial som används är ett så kallat ”konstruerat möte” (jämför samplingsstrategin ”konstruerad vecka” i nyhetsstudier, t.ex. Riffe, Aust och Lacy, 1993). För Korsholms del handlar det om delar från fem olika möten som

tillsammans bildar det konstruerade mötet, för Malax del om tre. Varje möte delades först tidsmässigt in i fem lika stora delar (Korsholm) och tre lika stora delar (Malax). Därefter lät jag en slumpgenerator välja en del från varje möte, dock så att de valda delarna, som tillsammans utgör det konstruerade mötet, kom från olika tidsintervaller i mötena (således finns, till exempel i Korsholmsfallet, bara en del som representerar den första femtedelen av ett möte med i det konstruerade mötet). För Malax del har tre fullmäktigemöten utöver budgetmötet hållits sedan fullmäktige tillträdde 2021. Detta ger ett 82 minuter långt konstruerat möte och på samma sätt som i fallet Korsholm så har det konstruerade mötet skapats utifrån tre slumpmässigt valda delar från de tre mötena: den första tredjedelen av möte tre, den andra tredjedelen av möte två och den tredje tredjedelen av möte ett användes.

Det bör förtydligas att jag i min undersökning enbart intresserat mig för just kommunfullmäktigeledamöternas talaktivitet under mötet. Detta innebär att andra talare, till exempel kommunens ekonomidirektör, inte noteras. Jag har även valt att exkludera kommunfullmäktigens ordförande från urvalet när analysen görs. Detta eftersom deras roll är så pass annorlunda än resterande fullmäktigeledamöters i och med uppgiften att leda mötet. Att inkludera deras inlägg i analysen kunde därmed ge ett missvisande resultat.

Förutom att vissa av mötesdeltagarna inte ingår i urvalet har även vissa typer av anföranden exkluderats. I anförandena som ligger till grund för analysen ingår inte standardmötespunkter som exempelvis val av protokolljusterare. I sådana fall där fullmäktigeledamöter ställer konkreta ordningsfrågor eller anmäler jäv inkluderas inte dessa i analysmaterialet. Inte heller frågor och anföranden i anslutning till röstningsförfarandet i fullmäktigesalen inkluderas i urvalet, och när rösträknarna redogör för resultatet i ett personval räknas inte heller dessa anföranden med i urvalet. Ett konkret exempel på ett annat anförande som inte tagits med i urvalet är när en ledamot begärt ordet enbart för att tacka för att han fått svar av en tjänsteman på en fråga han ställt. I sådana fall där en fullmäktigeledamot ombeds upprepa en ställd fråga eller efterfrågar förtydligande i en fråga inkluderas inte heller detta anförande i urvalet. När dessa kriterier beaktats är materialets omfattning för budgetmötena 107 anföranden – 52 i Malax och 55 i Korsholm. Omfattningen av de konstruerade mötena är i sin tur 97 anföranden – 27 i Malax och 70 i Korsholm.

4.3 Metod

I föregående kapitel fastställdes att jag ämnar genomföra en kvantitativ studie. Inom området för kvantitativa studier finns det ett flertal metoder att välja mellan och i detta kapitel diskuteras valet av metod. Eftersom jag ämnar genomföra en analys av talaktivitet utifrån anföranden är den metod som är mest lämpad för detta kvantitativ innehållsanalys.

Kvantitativ innehållsanalys innebär att en undersökning som ser till innehåll genomförs, där uppgifterna är likvärdiga och därmed jämförbara, samt att analysenheterna är så pass många att numeriska värden fungerar för att uttrycka och analysera uppgifterna (Esaiasson m.fl., 2017, s. 198). Esaiasson m.fl. (2017, s. 198) skriver: "Kvantitativ innehållsanalys är ett mycket användbart verktyg när man vill ha svar på frågor om förekomsten av olika typer av innehållsliga kategorier i ett material". Med andra ord är detta en metod som lämpar sig bra för att besvara min forskningsfråga om skillnader i kvinnliga och manlig talaktivitet fullmäktigeledamöter emellan. Esaiasson m.fl. (2017, s. 198) fortsätter: "Det kan handla dels om hur ofta eller *frekvent* olika kategorier förekommer, dels om hur stort *utrymme* i tid eller rum olika kategorier får". Min intention är att med hjälp av metoden mäta både frekvens och utrymme i tid. Med en sådan mätning kan jag besvara frågan om hur manliga och kvinnliga kommunfullmäktigeledamöters talaktivitet skiljer sig åt i totala antalet anföranden, tiden som upptas av dessa samt frekvens och utrymme i traditionellt kvinnliga, traditionellt manliga och neutrala frågor. Därtill är kvantitativ innehållsanalys en icke-reaktiv metod (Bryman, 2018, s. 378). Detta är till fördel i min analys, då jag är intresserad av kommunfullmäktigeledamöters "normala" beteende under fullmäktigemöten.

En annan fördel med kvantitativ innehållsanalys som metod är att den är transparent och kan ses som en objektiv metod att använda sig av (Bryman, 2018, s. 377). Det bör dock noteras att resultaten från en kvantitativ innehållsanalys inte kan ge svar på frågan *varför* (Bryman, 2016, s. 380). Genom mitt val av metod kommer jag främst att kunna ge deskriptiva svar på vem (kvinnor/män) som är mest aktiva som talare och vilka ämnen deras anföranden handlar om. Därtill har jag en ambition att genom min mest lika design säga något om ett samband – sambandet mellan kvinnoandel och

talaktivitet. *Varför* talaktiviteten påverkas av andelen kvinnor kan jag dock bara spekulera i.

Det ”mekaniska räknande” som hör den kvantitativa innehållsanalysen till ses av vissa som någonting negativt, medan Esaiasson m.fl. (2017, s. 199) ser detta räknande som en stor fördel med metoden då stora datamaterial kan gås igenom på ganska kort tid för att registrera förekomsten av intressanta innehållskategorier. Däremot påpekar Esaiasson m.fl. (2017, s. 199) att räknandet inte på något sätt är det *enda* som metoden erbjuder – för att kunna räkna behöver man först tolka de innehållsliga enheterna. I det nästa diskuteras operationaliseringen av variabler i innehållsanalysen.

4.4 Operationalisering

”Talaktivitet” är det begrepp som jag ämnar mäta. För att göra detta väljer jag anföranden av kommunfullmäktigeledamöter som mina analysenheter. Både frekvensmätning och utrymmesmätning tillämpas, på så vis att både antalet anföranden av män respektive kvinnor samt tidslängden på dessa kodas. Variablerna i en kvantitativ innehållsanalys kan uppdelas i *formvariabler* och *innehållsliga variabler* (Esaiasson m.fl., 2017, s. 204–205). Till formvariablerna hör sådant som anförandets längd i sekunder medan de innehållsliga variablerna är sådant som talarens kön och ämnet för anförandet.

I praktiken görs detta genom att alla anföranden som hålls under ett fullmäktigemöte (utom de som exkluderats, se 4.2.2 Urval) och tiden för dessa registreras. För varje anförande kodas sedan variabelvärden. Kön på den som talar kodas med 0 för män 1 för kvinnor. Huruvida det rör sig om ett anförande som berör en traditionellt kvinnlig, traditionellt manlig eller könsneutral fråga avgörs med kategoriseringarna som redovisas i Tabell 4 (baserad på Tabell 1, sidan 17), så att 0 representerar anföranden inom ramen för traditionellt manliga områden, 1 traditionellt kvinnliga områden och 2 neutrala områden. Tolkningsregeln är att anförandet kodas enligt det som uppfattas vara talarens huvudsakliga syfte med anförandet. Exempelvis hade ett anförande om internetuppkopplingen i en av kommunens skolor kunnat kodas både som 0 (teknologi) och 1 (utbildning). Enligt tolkningsregeln avgörs dock att det är fråga om 1 (utbildning), då talaren främst uttrycker oro för brister i utbildningens kvalitet till följd

av svag internetuppkoppling. Ifall anföranden förekommer där det inte går att avgöra till vilken kategori innehållet hör med hjälp av Tabell 4 kommer dessa att betecknas som ”obestämbart kategori”. Kod schemat i sin helhet återfinns i bilagan.

Tabell 4. *Hjälp för bestämning av anförandenas temaområde*

Maskulina områden (0)	Förklaring / exempel	Feminina områden (1)	Förklaring / exempel	Neutrala områden (2)	Förklaring / exempel
Arbete och entreprenörskap	Även kommunala anställningar	Barn, ungdomar och familjer	Lekparker, ungdomars delaktighet	Energi	
Byggande	Kommunalt byggande, renoveringar Planläggning och mark-användning	Feministisk politik		Förvaltning	Tolkas brett, kommunala processer och kommunalt förfarande
Ekonomi och handel	När det explicit handlar om ekonomi	Kultur		Juridik	
Jordbruk, fiske och jakt	Närodlat Livsmedel	Småbarns-pedagogik och dagvård		Miljö och naturresurser	Användningen av naturresurser
Kommunikation och information		Social- och hälsovård		Minoritetsfrågor	
Säkerhet	Tolkas brett, när säkerhet används som argument	Utbildning		Planering, utveckling och reformer	Följder av en reform, när inget specifikt område berörs
Transport och trafik	Vägar och deras skick	Välfärd	Diverse välfärds-tjänster	Regionala frågor	T.ex. skärgårds-politik
Vetenskap och teknologi		Åldringar		Sport och turism	Även friluftsliv och fritid

4.4.1 Reliabilitet

Reliabilitet handlar om mätningarnas och måttens pålitlighet (Bryman, 2018, s. 207). För att reliabilitet ska uppnås krävs *stabilitet*, *intern reliabilitet* och *interbedömarreliabilitet* (Bryman, 2018, s. 208). Stabilitet handlar om huruvida måttet ”står sig” över tid: ”om exempelvis en viss grups attityder mäts två gånger efter varandra, ska resultaten inte skilja sig åt i någon större utsträckning” (Bryman, 2018, s. 208). För att intern reliabilitet ska uppnås krävs att ”de indikatorer som utgör en skala eller ett index är pålitliga och följdriktiga” (Bryman, 2018, s. 208). Interbedömarreliabilitet å sin sida handlar om huruvida det finns en överensstämmelse mellan olika bedömare, något som kan vara utmanande speciellt i situationer där tolkningar behöver göras (Bryman, 2018, s. 208).

För min del, och för innehållsanalyser i allmänhet, är det värt att beakta särskilt interbedömarreliabilitet. Utförandet av en kvantitativ innehållsanalys medför alltid en del kvalitativ tolkning från kodarens sida (Bryman, 2018, s. 380). Vid genomförandet av den analys som här görs finns ett visst mått av tolkningsutrymme i samband med kategoriseringen av vilka områden kommunfullmäktigeledamöternas anföranden behandlar. För att få en uppfattning om hur stort detta tolkningsutrymme är utfördes ett inter-reliabilitetstest där en annan person än forskaren kodade 10 slumpmässigt valda inlägg från budgetmötena (5 från vardera kommunen). Det som kodats av en annan person är det som utgör föremål för tolkning, det vill säga kategoriseringen av anförandena i manligt, kvinnligt och neutralt. Reliabiliteten undersöks således ”genom att beräkna procentandelen överensstämmande kodningar, och ju högre procentandel överensstämmande kodningar ju högre/bättre reliabilitet” (Esaiasson m.fl., 2017, s. 209). Holstis reliabilitetstest (Holsti, 1969) gav värdet 0,90 vilket utgör ett tillräckligt högt värde.

4.5 Sammanfattning

I kapitel 4 har studiens uppläggning och genomförande diskuterats. I kapitel 4.1 valdes kvantitativ, deduktiv forskning som forskningsstrategi. Dessutom argumenterades för valet av jämförande eller komparativ design som studiens forskningsdesign. Inom

komparativ design finns det två vägar att gå – mest lika design (MSSD) eller mest olika design (MDSD), av vilka MSSD, mest lika-design, är den design som jag kommer att använda mig av. I kapitel 4.2 återfinns en redogörelse över valet av material. Kommunerna som valts enligt mest lika-logiken är Malax och Korsholm med 26 respektive 40 procent kvinnliga fullmäktigeledamöter. Därtill beskrivs vilka möten och vilka anföranden som tas med i urvalet. I kapitel 4.3 bestäms metoden för avhandlingen till kvantitativ innehållsanalys då metoden är den bäst lämpade för att besvara mina forskningsfrågor. Avslutningsvis finns i kapitel 4.4 en beskrivning av operationaliseringen där förfarandet kring analysens kodning samt reliabilitet diskuteras. I följande kapitel presenteras undersökningens resultat.

5 Resultat

I detta kapitel presenteras resultaten från undersökningen, med hjälp av vilka forskningsfrågorna om skillnader mellan kvinnliga och manliga kommunfullmäktigeledamöters talaktivitet samt om andelen kvinnliga ledamöter påverkar talaktiviteten senare kan besvaras. Med talaktivitet menas antalet anföranden, längden på dessa och deras teman. Först redovisas antalet anföranden och längden för dessa (kapitel 5.1). Sedan lyfts aspekten om teman för anföranden och det utrymme av sina anföranden, i antal och tid, som manliga respektive kvinnliga fullmäktigeledamöter använt för att diskutera manliga, kvinnliga och neutrala frågor (5.2). Inom varje kapitel ingår data från budget- och konstruerade möten, redovisade separat, från både Korsholms och Malax kommun. Detta möjliggör en jämförelse kommunerna emellan, vilket behövs för att besvara den andra forskningsfrågan om huruvida andelen kvinnliga ledamöter i fullmäktige inverkar på talaktiviteten. Sist sammanfattas resultatkapitlet (5.3).

I resultatkapitlet relateras genomgående till den ordinarie sammansättningen i fullmäktige, trots att även ersättares anföranden stundom ingår i urvalet. Teorin om den kritiska massan fokuserar till stor del på kulturen som följer av att andelen kvinnlig representation når en viss nivå (se t.ex. Kanter, 1977; Dahlerup, 1988). Det är inte troligt att det sker betydande förändringar i kulturen i en fullmäktigeförsamling från möte till möte beroende på hur könssammansättningen påverkas av vilka ersättare som deltar; politisk kultur bör ses som ett bredare begrepp än så. Samtidigt underlättar detta på ett betydande sätt de uträkningar som ingår i resultatkapitlet. När antalet fullmäktigeledamöter omnämns exkluderas i samtliga fall fullmäktigeordförande då dennes anföranden inte är en del av urvalet (se kapitel 4.2.2). Då kommunernas (manliga) fullmäktigeordföranden borträknats består fullmäktige i Korsholm av 25 ordinarie män och 17 ordinarie kvinnor, totalt 42 medlemmar. Motsvarande siffror i Malax är 19 män och 7 kvinnor, totalt 26 medlemmar. Under läsningen av resultatkapitlet är det viktigt att hålla i minnet att urvalet för analysen varit relativt litet och att resultaten därmed bör generaliseras med försiktighet. För de signifikantstest som redovisas i resultatkapitlet har gränsen för statistisk signifikans satts till $p \leq 0,05$.

5.1 Antalet anföranden och tiden för dessa

I detta kapitel redogörs först för antalet anföranden och tiden för dessa av män respektive kvinnor på budgetmötena i fullmäktige i Malax och Korsholm, sedan redovisas motsvarande resultat från de konstruerade mötena. Anledningen till att dessa möten hålls åtskilda är att mötena är olika både till format och till resultat. Angående formatet skiljer sig budgetmötet en del från andra fullmäktigemöten då en bred samling av frågor diskuteras. Det konstruerade mötet å sin sida är speciellt just för att det är ett hopplock från olika möten.

5.1.1 Budgetmöte

När urvalskriterierna för studien beaktats (4.2.2) utgörs urvalet för budgetmötet av 55 anföranden i Korsholm och 52 anföranden i Malax, totalt 107 anföranden. Totalt höll männen i Korsholms fullmäktige 30 anföranden (55 procent). Kvinnornas totala andel var 25 anföranden (45 procent). Under budgetmötet i Malax fullmäktige deltog kvinnorna med endast två anföranden medan männens anföranden registrerats till 50. Detta ger en procentuell fördelning om 4 respektive 96 procent. Fördelningen redovisas i Tabell 5.

Tabell 5. Antal anföranden under budgetmöten enligt kön och kommun

Kön	Anföranden	Korsholm	Malax
Män	<i>n</i>	30	50
	%	55	96
Kvinnor	<i>n</i>	25	2
	%	45	4
Totalt	<i>n</i>	55	52
	%	100	100

Sett till antalet anföranden råder således en manlig dominans – men den är signifikant mindre i Korsholms fall jämfört med Malax ($\chi^2 = 24,53$; $p < 0,001$). Resultatet bör dock relateras till antalet kvinnliga och manliga kommunfullmäktigeledamöter i kommunfullmäktige. Det totala antalet kvinnor i kommunfullmäktige i Korsholm är 17, antalet män är 25. Detta innebär att kvinnorna talade *i medeltal* 1,5 gånger medan

männen talade 1,2 gånger. Sett till antalet anföranden var kvinnorna alltså något aktivare talare än männen under budgetmötet i Korsholm. I Malax fullmäktige är den ordinarie könsfördelningen sju kvinnor och 19 män. Under budgetmötet talade Malax-kvinnorna i medeltal 0,3 gånger och männen 2,6 gånger, en klar underrepresentation av kvinnliga talare.

Förutom antalet anföranden är även *tidslängden* hos inläggen intressant, då det visar hur stor andel av mötestiden som upptas av kvinnliga respektive manliga debattörers anföranden. Den totala taltiden för anförandena i urvalet var under budgetmötet i Korsholms fullmäktige 76 minuter. Av denna totala tid talade de kvinnliga ledamöterna under 35 minuter, det vill säga 46 procent av tiden. De manliga ledamöterna talade sammanlagt 41 minuter, 54 procent av tiden. I Malax fullmäktige är antalet minuter använda av män respektive kvinnor det samma som antalet anföranden, det vill säga 50 minuter för män och 2 minuter för kvinnor. I procent 97 respektive 3 procent. I Tabell 6 redovisas taltiden i minuter för kvinnliga respektive manliga fullmäktigeledamöters anföranden under budgetmötet.

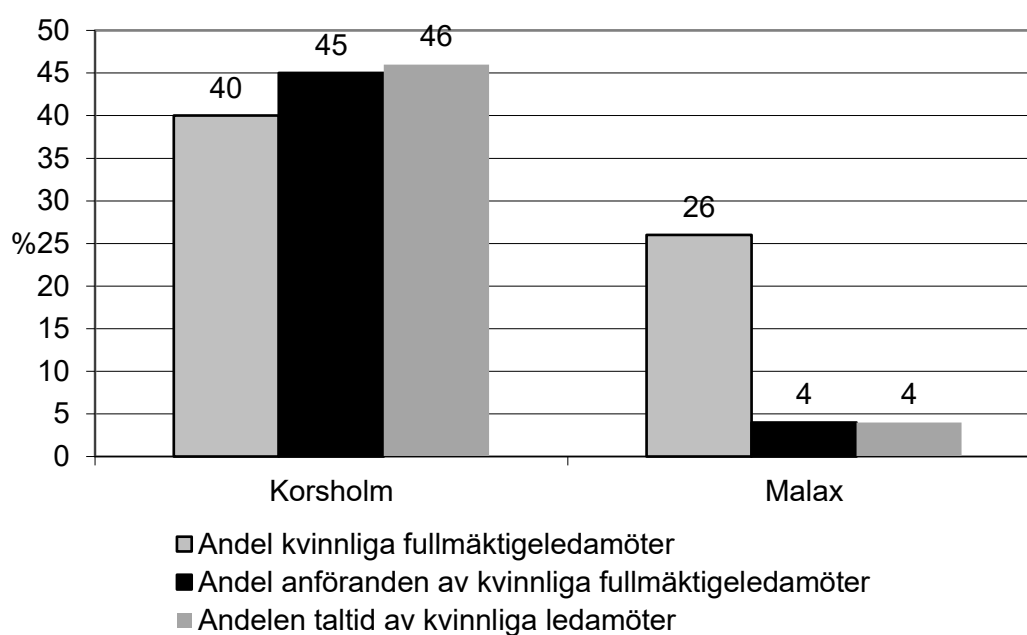
Tabell 6. *Anförandenas längd i minuter under budgetmöte enligt kön och kommun*

Kön	Minuter	Korsholm	Malax
Män	<i>n</i>	41	50
	%	54	96
Kvinnor	<i>n</i>	35	2
	%	46	4
Totalt	<i>n</i>	76	52
	%	100	100

Sett till antal minuter råder också en manlig dominans, men den manliga proportionen av anförandenas totala tid är signifikant mindre i Korsholm än i Malax ($z = 5,17; p < 0,001$). Även detta resultat bör relateras till antalet kvinnliga och manliga kommunfullmäktigeledamöter i kommunfullmäktige. Det totala antalet kvinnor i kommunfullmäktige i Korsholm är 17, antalet män är 25. Detta innebär att kvinnorna talade i medeltal 2,1 minuter per person medan männen talade 1,6 minuter. Det kan alltså konstateras att kvinnorna varit aktivare talare än männen under budgetmötet i

Korsholm, även sett till minuter. I Malax fullmäktige är den ordinarie könsfördelningen sju kvinnor och 19 män. Under budgetmötet talade Malax-kvinnorna i medeltal 0,3 minuter och männen 2,6 minuter, en klar underrepresentation av kvinnliga talare. Hur andelen anföranden samt andelen taltid som upptas av kvinnor under budgetmötet i Malax och Korsholm ser ut i relation till andelen kvinnor i respektive kommunfullmäktige visualiseras i Figur 2.

Figur 2. Andelen kvinnliga ordinarie fullmäktigeledamöter i Korsholm och Malax relaterat till andelen anföranden och taltid under budgetmöte

Resultaten i Figur 2 med avseende på talaktivitet i form av antal anföranden och längden för dessa relaterat till andelen ordinarie kvinnliga ledamöter kan anses intressanta för såväl Malax som Korsholm. I Malax är andelen kvinnliga anföranden och kvinnlig taltid häpnadsväckande låg i relation till andelen kvinnlig representationen i fullmäktige (binomialtest: $p < 0,001$), i Korsholm å andra sidan relativt hög. I relation till andelen kvinnor i fullmäktige i Korsholm finns det inga betydande könsskillnader gällande andelen anföranden och andelen taltid (binomialtest uppvisar icke-signifikanta resultat), vilket kan tolkas som att kvinnor talar i proportion till sin andel i fullmäktige. De facto talar de i något högre grad jämfört med deras andel av ledamöterna.

5.1.2 Konstruerat möte

Som Figur 2 visade är resultatet för Malax del extremt i frågan om kvinnlig talaktivitet under budgetmötet. Av den anledningen fanns det behov för att kontrastera resultatet mot en annan och mer representativ typ av möte, i detta fall ett konstruerat möte, sammanställt på basis av slumpmässiga urval ur flera ”vanliga” fullmäktigemöten. När urvalskriterierna för konstruktionen beaktats (se kapitel 4.2.2) utgörs urvalet för det konstruerade mötet av 70 anföranden i Korsholm och 27 anföranden i Malax. I Korsholm stod männen för 47 anföranden (67 procent) av det totala antalet anföranden. Kvinnornas andel var 23 anföranden (33 procent). Under det konstruerade mötet deltog kvinnorna i Malax med fem anföranden medan männen talade sammanlagt 22 gånger. Detta ger en procentuell fördelning om 81 respektive 19 procent. Fördelningen redovisas i Tabell 7.

Tabell 7. Antal anföranden under konstruerat möte enligt kön och kommun

Kön	Anföranden	Korsholm	Malax
Män	<i>n</i>	47	22
	%	67	81
Kvinnor	<i>n</i>	23	5
	%	33	19
Totalt	<i>n</i>	70	27
	%	100	100

Fördelningen i Tabell 7 visar att andelen manliga inlägg är större än kvinnliga i båda kommunerna och skillnaderna är inte statistiskt signifikant mellan kommunerna ($\chi^2 = 1,95$; $p = 0,162$). Det totala antalet ordinarie kvinnor i kommunfullmäktige i Korsholm är 17, antalet män är 25. Detta innebär att kvinnorna talade i medeltal 1,4 gånger under det konstruerade mötet medan männen talade i medeltal 1,9 gånger. Till skillnad från i budgetmötet var alltså männen aktivare talare än kvinnorna under det konstruerade mötet i Korsholm. I Malax fullmäktige är den ordinarie könsfördelningen 7 kvinnor och 19 män. Under det konstruerade mötet talade Malax-kvinnorna i medeltal 0,7 gånger och männen 1,2 gånger. Skillnaden i medeltal mellan kvinnliga och manliga talare är därmed inte lika stor som under budgetmötet, men kvinnorna i Malax

kommunfullmäktige talar ändå jämförelsevis få gånger, färre än en gång per person i medeltal.

Även för de konstruerade mötena behöver tidslängden på anförandena beaktas för att ge en kompletterande bild av hur mycket verbalt utrymme som upptas av kvinnliga respektive manliga ledamöters anföranden. Den totala taltiden för anförandena i urvalet var under det konstruerade mötet i Korsholm 57 minuter. Av denna totala tid talade de kvinnliga ledamöterna under 19 minuter, det vill säga 34 procent av tiden. De manliga ledamöterna talade sammanlagt 38 minuter, 66 procent av tiden. Under det konstruerade mötet talade männen 25 av 26 minuter i Malax, kvinnorna en minut. Detta ger en procentuell fördelning om 96 respektive 4 procent taltid. I Tabell 8 redovisas taltiden i minuter för kvinnliga respektive manliga fullmäktigeledamöters anföranden under det konstruerade mötet.

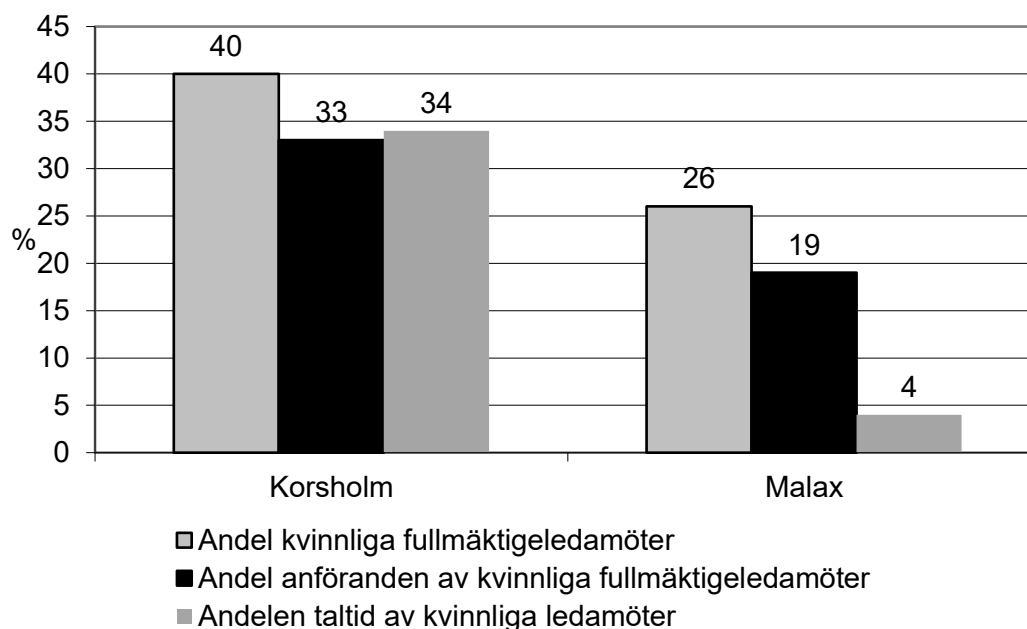
Tabell 8. *Anförandenas längd i minuter under konstruerat möte enligt kön och kommun*

Kön	Minuter	Korsholm	Malax
Män	<i>n</i>	38	25
	%	66	96
Kvinnor	<i>n</i>	19	1
	%	34	4
Totalt	<i>n</i>	57	26
	%	100	100

Fördelningen i Tabell 8 uppvisar åter en manlig dominans sett till anförandenas längd. Proportionen av de manliga anförandena är signifikant större i Malax jämfört med Korsholm ($z = -2,91$; $p < 0,01$). När taltiden relateras till antalet ordinarie fullmäktigeledamöter i Korsholm och Malax fås jämförbara medeltal för hur länge kvinnor respektive män har talat under fullmäktigemötena. I Korsholm talade kvinnorna i medeltal 1,1 minuter per person, männen 1,5 minuter. För Malax del ser vi att männen i medeltal talade 1,3 minuter per person under det konstruerade mötet, kvinnorna 0,1 minuter. Figur 3 visar hur andelen anföranden och andelen taltid som

upptas av kvinnor under det konstruerade fullmäktigemötet i Malax och Korsholm förhåller sig i relation till andelen ordinarie kvinnor i respektive fullmäktige.

Figur 3. Andelen ordinarie kvinnliga fullmäktigeledamöter i Korsholm och Malax relaterat till andelen anföranden och taltid under konstruerat möte

Den kvinnliga talaktiviteten i Korsholm relaterat till kvinnornas andel i fullmäktige var lägre under det konstruerade mötet än under budgetmötet och sammanfaller här med avhandlingens förväntningar om att kvinnor talar i mindre utsträckning än män i dessa sammanhang. Andelen kvinnlig talaktivitet i det konstruerade mötet är alltså något lägre än andelen kvinnor i fullmäktige, men denna skillnad är inte helt statistiskt säkerställd (binomialtest för andel anföranden respektive andelen tid: $p = 0,136$ respektive $p = 0,259$). Kvinnorna i Malax-fullmäktige utgör 26 procent och andelen anföranden av kvinnor var under det konstruerade mötet 19 procent (binomialtest, $p = 0,259$), vilket är betydligt högre än under budgetmötet där andelen anföranden var 4 procent. En intressant aspekt är att taltiden som kvinnorna procentuellt upptar under mötet är densamma, 4 procent, under båda mötena, det vill säga långt under deras representativa andel i fullmäktige (binomialtest, $p < 0,001$). Resultaten från det konstruerade mötet visar att när kvinnorna i Malax tar till orda är deras anföranden korta till sin natur.

Resultaten som förevisats i kapitel 5.1 tyder på att kvinnoandelen har betydelse. Kvinnornas talaktivitet visar sig vara klart lägre i den kommun där andelen kvinnliga kommunfullmäktigeledamöter är mindre. Härnäst följer ett kapitel om vilka teman som diskuterats under de undersökta mötena; vilka frågor som kvinnor väljer att lyfta och om andelen kvinnor i fullmäktige påverkar vilka ämnen kvinnliga ledamöter talar om.

5.2 Teman för anförandena

I detta kapitel presenteras hur frekvent olika teman bland anförandena förekommit under de två mötestyperna samt hur stort utrymme de tidsmässigt fått. Indelningen i temaområden som är antingen ”kvinnligt”, ”manligt” eller ”neutralt” har gjorts enligt Tabell 4. Först redogörs för hur frekvent olika områden i anförandena har diskuterats under kommunernas budgetmöten (5.2.1), sedan under de konstruerade mötena (5.2.2). För båda mötestyperna presenteras hur stort utrymme frågor inom ett visst område fått, både sett till antal anföranden och tiden för dessa.

5.2.1 Teman för anföranden under budgetmöte

Av de 55 anförandena under budgetmötet i Korsholm gick 54 att koda enligt de temaområden som angavs i Tabell 4. För Malax del gick temaområde att avgöra för samtliga 52 anföranden under budgetmötet. Av de totalt 29 anförandena av män under kommunens budgetmöte i Korsholm handlade 13 (45%) om traditionellt manliga teman, fyra (14 %) om traditionellt kvinnliga teman och 12 anföranden (41 %) tillägnades neutrala teman. För kvinnornas del hölls 17 anföranden (68%) om traditionellt manliga ämnen, tre anföranden (12%) om traditionellt kvinnliga ämnen och fem anföranden (20%) om neutrala ämnen. I Malax talade männen 19 gånger (38%) om traditionellt manliga teman, 20 gånger (40%) om traditionellt kvinnliga teman och 11 gånger (22%) om neutrala teman. Kvinnorna höll ett anförande inom det traditionellt manliga området och ett inom det neutrala området. Fördelningen redovisas i Tabell 9.

Tabell 9. Antal anföranden under budgetmöte enligt sakområde per kön

Kommun	Temaområde	Anföranden	Man	Kvinna	Totalt
Korsholm	Manligt	<i>n</i>	13	17	30
		%	45	68	56
	Kvinnligt	<i>n</i>	4	3	7
		%	14	12	13
	Neutralt	<i>n</i>	12	5	17
		%	41	20	31
	Totalt	<i>n</i>	29	25	54
		%	100	100	100
Malax	Manligt	<i>n</i>	19	1	20
		%	38	50	38,5
	Kvinnligt	<i>n</i>	20	0	20
		%	40	0	38,5
	Neutralt	<i>n</i>	11	1	12
		%	22	50	23
	Totalt	<i>n</i>	50	2	52
		%	100	100	100

Tabell 9 visar att kvinnorna i Korsholms fullmäktige sett till antal anföranden varit mest aktiva i frågor som gäller traditionellt manliga teman och minst aktiva i traditionellt kvinnliga frågor. De manliga ledamöterna å sin sida höll även de flest anföranden i traditionellt manliga frågor och minst antal anföranden i traditionellt kvinnliga frågor. I Malax talade männen flest gånger i traditionellt kvinnliga frågor och minst i neutrala frågor, medan kvinnorna sett till antal anföranden var lika aktiva i traditionellt manliga och neutrala frågor medan de inte höll några anföranden alls i sådana frågor som anses som traditionellt kvinnliga. I båda kommunerna har männen hållit ett större antal och en större andel anföranden i traditionellt kvinnliga frågor än kvinnorna har. Fördelningen av inläggens tematik skiljer sig dock inte statistiskt signifikant mellan könen varken i Korsholm eller Malax (Fisher-Freeman-Haltons exakta test).

Av de i medeltal 1,2 gånger männen i Korsholm talade under budgetmötet talade de i medeltal 0,5 gånger om traditionellt manliga och neutrala teman och 0,2 gånger om traditionellt kvinnliga teman. Kvinnorna i Korsholm talade i medeltal 1 gång om traditionellt manliga teman, 0,2 gånger om traditionellt kvinnliga teman och 0,3 gånger om neutrala teman. Under budgetmötet i Malax talade kvinnorna i medeltal 0,3 gånger, varav 0,15 gånger om traditionellt manliga teman och 0,15 gånger om neutrala teman. Männen i Malax talade i medeltal 1 gång om traditionellt manliga teman, 1 gång om traditionellt kvinnliga teman och 0,6 gånger om neutrala teman, totalt 2,6 gånger.

Den totala taltiden för kommunfullmäktigeledamöternas anföranden under budgetmötet i Korsholm var 76 minuter och av dessa kunde 74 minuter koda i enlighet med kodningsreglerna som framkommer i kapitel 4.4. Av den taltid som upptogs av manliga ledamöter, totalt 40 minuter, användes 29 procent åt att diskutera traditionellt manliga frågor, 26 procent åt traditionellt kvinnliga frågor och 45 procent åt neutrala frågor. För kvinnornas del gäller att deras totala taltid om 34 minuter disponerades så att 71 procent gick åt att diskutera frågor inom det traditionellt manliga området, 13 procent inom det traditionellt kvinnliga området och 16 procent neutrala frågor. Under budgetmötet i Malax talade kvinnorna i totalt två minuter, varav 10 procent i traditionellt manliga frågor och 90 procent i neutrala frågor. Männen å sin sida stod för totalt 50 minuters taltid, fördelat så att 40 procent användes till traditionellt manliga frågor, 35 procent till traditionellt kvinnliga frågor och 25 procent till neutrala frågor. Taltiden i minuter för kvinnliga respektive manliga fullmäktigeledamöters talaktivitet under budgetmötet enligt temaområde ses i Tabell 10.

Tabell 10. *Taltid i minuter under budgetmöte enligt sakområde per kön*

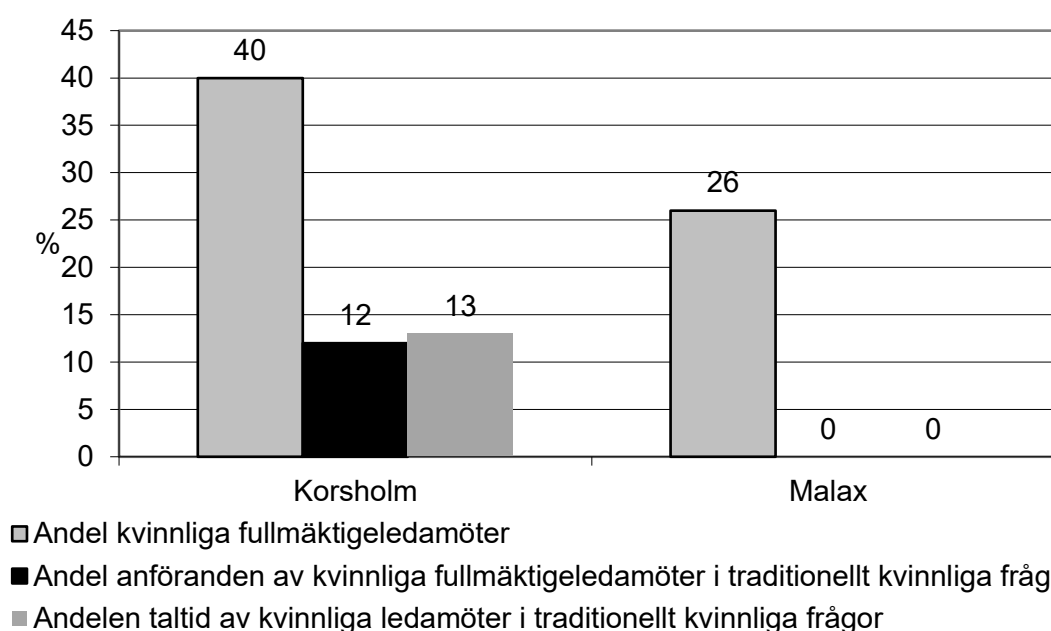
Kommun	Temaområde	Minuter	Man	Kvinna	Totalt
Korsholm	Manligt	<i>n</i>	12	25	37
		%	29	71	50
	Kvinnligt	<i>n</i>	10	4	14
		%	26	13	19
	Neutralt	<i>n</i>	18	5	23
		%	45	16	31
	Totalt	<i>n</i>	40	34	74
		%	100	100	100
Malax	Manligt	<i>n</i>	20	0	20
		%	40	10	38
	Kvinnligt	<i>n</i>	18	0	18
		%	35	0	35
	Neutralt	<i>n</i>	12	2	14
		%	25	90	27
	Totalt	<i>n</i>	50	2	52
		%	100	100	100

Tabell 10 visar att männen i Korsholm talade flest minuter i neutrala frågor och mest i traditionellt kvinnliga frågor, medan kvinnorna lade mest tid på att diskutera traditionellt manliga frågor och minst tid på traditionellt kvinnliga frågor. I Malax talade männen flest minuter om traditionellt manliga frågor och mest om neutrala frågor, medan kvinnorna talade flest minuter i neutrala frågor och inget i traditionellt kvinnliga frågor. Även sett till minuter är det alltså männen under budgetmötet varit mer aktiva i traditionellt kvinnliga frågor än de kvinnliga förtroendevalda. Resultaten är för Korsholms del statistiskt signifikanta (Fisher-Freeman-Haltons exakta test, $p < 0,001$).

När antalet talade minuter relateras till antalet ordinarie kvinnor och män i Korsholms fullmäktige ser vi att männen i medeltal talade i 0,5 minuter i traditionellt manliga frågor, 0,4 minuter i traditionellt kvinnliga frågor och 0,7 minuter i neutrala frågor. Kvinnorna å sin sida talade i medeltal 1,5 minuter i frågor inom det traditionellt

manliga området, 0,2 minuter inom det traditionellt kvinnliga området och 0,3 minuter i neutrala frågor. För Malax del gäller att männen i medeltal använde sin taltid så att traditionellt manliga frågor diskuterades 1,1 minuter per person, traditionellt kvinnliga frågor i 0,9 minuter och neutrala frågor i 0,6 minuter. Kvinnorna talade i medeltal 0,3 minuter i neutrala frågor. I Figur 4 visualiseras hur andelen anföranden i traditionellt kvinnliga frågor (sett till antal och tid) relateras till andelen ordinarie kvinnliga fullmäktigeledamöter för respektive kommun under budgetmötet.

Figur 4. Den procentuella fördelningen av anföranden i traditionellt kvinnliga frågor sett till antal och tid relaterat till andelen ordinarie kvinnliga ledamöter i fullmäktige

I kapitel 3.3 redovisades forskning kring vilken roll andelen representerade kvinnor spelar för aktivitet i traditionellt kvinnliga frågor. I Figur 4 syns att kvinnorna överlag har låg talaktivitet i traditionellt kvinnliga frågor – i Korsholm där 40 procent av fullmäktige utgörs av kvinnor bestod kvinnornas totala antal anföranden andelsmässigt av 12 procent av anföranden i traditionellt kvinnliga frågor. Motsvarande andel gällande tidsmässig fördelning är 13 procent. I Malax kommunfullmäktige där kvinnorna utgör 26 procent av ordinarie medlemmar talade kvinnorna under budgetmötet inte i några frågor alls inom traditionella kvinnliga områden.

Resultaten är delvis anmärkningsvärda och konstateras kan att budgetmötet inte ger stöd för min förväntning om att kvinnor är aktivare talare än män i traditionellt kvinnliga frågor. Under budgetmöten i båda kommunerna var männen aktivare talare i traditionellt kvinnliga frågor än kvinnorna. Att andelen anföranden gällande traditionellt kvinnliga frågor är så pass låg i korsholmsmötet gör att det gör det svårt att uttala sig om huruvida andelen kvinnor spelar roll för hur ofta kvinnor lyfter traditionellt kvinnliga frågor i en diskussion. I Tabell 11 sammanfattas hur aktivt män respektive kvinnor diskuterat olika teman under budgetmötet utifrån rangordning.

Tabell 11. *Sammanfattning av teman som diskuterats mest aktivt under budgetmöte enligt kön och kommun (rangordning)*

		Korsholm		Malax	
		Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
Teman som diskuterats mest aktivt	Andel anföranden	Manliga	Manliga	Kvinnliga	Manliga
		(45%)	(68%)	(40%)	(50%)
		Neutrala	Neutrala	Manliga	Neutrala
		(41%)	(20%)	(38%)	(50%)
	Andel tid	Kvinnliga	Kvinnliga	Neutrala	Kvinnliga
		(14%)	(12%)	(22%)	(0%)
		Neutrala	Manliga	Manliga	Neutrala
		(45%)	(71%)	(40%)	(90%)
Andel tid	Manliga	Neutrala	Kvinnliga	Manliga	
	(29%)	(16%)	(35%)	(10%)	
	Kvinnliga	Kvinnliga	Neutrala	Kvinnliga	
	(26%)	(13%)	(25%)	(0%)	

5.2.2 Teman för anföranden under konstruerat möte

Av de 70 anföranden som ingår i urvalet för det konstruerade mötet i Korsholms fullmäktige har temat kunnat bestämmas för 68 anföranden medan två har kodats som obestämbar kategori (se kapitel 4.4). För Malax fullmäktiges del har teman för samtliga 27 anföranden inom ramen för det konstruerade mötet kunnat klassificeras. Av de 68 anförandena i Korsholm stod männen för 45 anföranden, av vilka 14 (31%) behandlade traditionellt manliga ämnen, tre (7%) traditionellt kvinnliga ämnen och 28

(62%) neutrala ämnen. Kvinnorna i Korsholm talade nio gånger (39%) om traditionellt manliga frågor och 14 gånger (61%) om neutrala frågor. I Malax talade männen 15 gånger (68%) om teman relaterade till det som anses traditionellt manligt och sju gånger (32%) i neutrala frågor. Kvinnorna å sin sida talade enbart i neutrala frågor, detta gäller fem anföranden. Fördelningen redovisas i Tabell 12.

Tabell 12. Antal anföranden under konstruerat möte enligt sakområde per kön

Kommun	Temaområde	Anföranden	Man	Kvinna	Totalt	
Korsholm	Manligt	<i>n</i>	14	9	23	
		%	31	39	34	
	Kvinnligt	<i>n</i>	3	0	3	
		%	7	0	4	
	Neutralt	<i>n</i>	28	14	42	
		%	62	61	62	
	Totalt	<i>n</i>	45	23	68	
		%	100	100	100	
	Malax	Manligt	<i>n</i>	15	0	15
			%	68	0	56
Kvinnligt		<i>n</i>	0	0	0	
		%	0	0	0	
Neutralt		<i>n</i>	7	5	12	
		%	32	100	44	
Totalt		<i>n</i>	22	5	27	
		%	100	100	100	

Tabell 12 visar att både männen och kvinnorna i Korsholm under det konstruerade mötet ägnat flest antal anföranden åt neutrala frågor och minst åt traditionellt kvinnliga frågor. I Malax har männen varit mest aktiva i traditionellt manliga frågor och minst aktiva i traditionellt kvinnliga frågor. Kvinnorna har å sin sida talat enbart i neutrala frågor. I Korsholm är igen männen mer aktiva än kvinnorna i vad som anses vara traditionellt kvinnliga frågor, kvinnorna i Korsholm har inga sådana anföranden under det konstruerade mötet. I Malax har varken män eller kvinnor talat om sådana teman.

Fördelningen av inläggens tematik skiljer sig statistiskt signifikant mellan könen enbart i Malax fann (Fisher-Freeman-Haltons exakta test, $p < 0,001$).

När antal anföranden i Tabell 12 relateras till antalet ordinarie medlemmar i fullmäktige i Korsholm ses att männen i medeltal talade 0,6 gånger i traditionellt manliga frågor, 0,1 gånger i traditionellt kvinnliga frågor och 1,1 gånger i neutrala frågor. Kvinnorna i Korsholm talade i medeltal 0,5 gång i traditionellt manliga teman och 0,8 gånger i neutrala teman. Under det konstruerade mötet i Malax talade kvinnorna i medeltal 0,7 gånger i neutrala frågor, medan männen i Malax talade i medeltal 0,7 gånger i traditionellt manliga frågor och 0,4 gånger i neutrala frågor.

Den totala taltiden för de anföranden som beaktas i urvalet var under det konstruerade mötet i Korsholm 56 minuter, i Malax 26 minuter. Av den tiden talade kvinnorna 19 minuter i Korsholm och en minut i Malax. Av de totalt 37 minuter som männen i Korsholm talade använde de 54 procent till traditionellt manliga frågor, 16 procent till traditionellt kvinnliga frågor och 30 procent till neutrala frågor. Kvinnornas 19 minuter fördelar sig så att totalt 54 procent var anföranden om traditionellt manliga frågor och 46 procent om neutrala frågor. I Malax diskuterade männen traditionellt manliga frågor 1 72 procent av sina talade minuter och neutrala frågor 28 procent av tiden. Kvinnornas ena minut taltid vigdes åt neutrala frågor. Taltiden i minuter för kvinnliga respektive manliga fullmäktigeledamöters talaktivitet under det konstruerade mötet enligt temaområde ses i Tabell 13.

Tabell 13. *Taltid under konstruerat möte enligt sakområde per kön*

Kommun	Temaområde	Minuter	Man	Kvinna	Totalt
Korsholm	Manligt	n	20	10	30
		%	54	54	54
	Kvinnligt	n	6	0	6
		%	16	0	10
	Neutralt	n	11	9	20
		%	30	46	36
	Totalt	n	37	19	56
		%	100	100	100
Malax	Manligt	n	18	0	18
		%	72	0	69
	Kvinnligt	n	0	0	0
		%	0	0	0
	Neutralt	n	7	1	8
		%	28	100	31
	Totalt	n	25	1	26
		%	100	100	100

Tabell 13 visar att både männen och kvinnorna i Korsholm talat flest minuter i traditionellt manliga frågor och minst i traditionellt kvinnliga frågor. I Malax har männen talat längst i traditionellt manliga frågor och kvinnorna enbart i neutrala frågor. Varken i Malax eller Korsholm har alltså kvinnorna haft anföranden i traditionellt kvinnliga frågor under det konstruerade mötet. Männen i Korsholm var de enda som lyfte dessa frågor. Den tematiska fördelningen skiljer sig inte statistiskt signifikant mellan könen i någondera kommunen (Fisher-Freeman-Haltons exakta test).

När taltiden i minuter relateras till ordinarie fullmäktigeledamöter i Korsholm och Malax får vi jämförbara medeltal för hur lång taltid män respektive kvinnor i kommunerna ägnat åt att diskutera frågor inom olika temaområden. I Korsholm där andelen ordinarie män i fullmäktige är 25 talade männen i medeltal 0,8 minuter inom det manliga temaområdet, 0,2 minuter inom det kvinnliga temaområdet och 0,4

minuter inom det neutrala temaområdet. Kvinnorna i Korsholm är 17 till antalet och talade i medeltal 0,6 minuter i traditionellt manliga frågor och 0,5 minuter i neutrala frågor. I Malax talade de 19 männen i medeltal 0,9 minuter vardera i traditionellt manliga frågor och 0,4 minuter i neutrala frågor, medan de sju kvinnorna i medeltal talade 0,1 minut i neutrala frågor per person.

Anmärkningsvärt är att enbart männen i Korsholms fullmäktige höll sådana anföranden under det konstruerade mötet som kunde kodas som traditionellt kvinnliga. Resultatet överensstämmer inte med avhandlingens förväntan om att kvinnliga ledamöter skulle vara mer aktiva än manliga ledamöter inom traditionellt kvinnliga temaområden. Att varken kvinnor i Malax eller Korsholm talade om traditionellt kvinnliga frågor under det konstruerade mötet innebär att det inte går att säga något om den kvinnliga talaktiviteten i traditionellt kvinnliga frågor under det konstruerade mötet och hur andelen skulle påverka denna aktivitet. I Tabell 14 sammanfattas utifrån rangordning hur aktivt män respektive kvinnor diskuterat olika teman under det konstruerade mötet.

Tabell 14. *Sammanfattning av teman som diskuterats mest aktivt under konstruerat möte enligt kön och kommun (rangordning)*

		Korsholm		Malax	
		Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
Teman som diskuterats mest aktivt	Andel anföranden	Neutrala (62%)	Neutrala (61%)	Manliga (68%)	Neutrala (100%)
		Manliga (31%)	Manliga (39%)	Neutrala (32%)	Kvinnliga (0%)
	Andel tid	Kvinnliga (7%)	Kvinnliga (0%)	Kvinnliga (0%)	Manliga (0%)
		Manliga (54%)	Manliga (54%)	Manliga (72%)	Neutrala (100%)
		Neutrala (30%)	Neutrala (46%)	Neutrala (28%)	Kvinnliga (0%)
		Kvinnliga (16%)	Kvinnliga (0%)	Kvinnliga (0%)	Manliga (0%)

Resultaten som förevisats i kapitel 5.2 gällande teman för anföranden under budget- och konstruerat möte är intressanta. I motsats till vad som förväntades hade männen i kommunfullmäktige en högre talaktivitet i traditionellt kvinnliga frågor än kvinnorna. Detta överensstämmer inte med litteraturen på området (se t.ex. Bäck och Debus, 2019; Karvonen m.fl., 1995). Samtidigt visar resultaten att andelen kvinnor inte tycks påverka kvinnliga fullmäktigeledamöters talaktivitet i traditionellt kvinnliga frågor.

5.3 Sammanfattning

Resultaten av den empiriska undersökningen som redovisats i detta kapitel visar att kvinnliga fullmäktigeledamöter i de flesta fall är mindre aktiva talare än sina manliga kollegor, sett till både antalet anföranden och tiden för dessa. Under de konstruerade mötena i Malax och Korsholm samt under budgetmötet i Malax talade kvinnorna mindre sett till både antal anföranden och tiden för dessa än vad som utgör procentandelen ordinarie kvinnor i respektive kommuns fullmäktige. Endast under budgetmötet i Korsholm var kvinnorna aktiva talare sett till deras procentuella representation – 40 procent kvinnor stod för 45 procent av anförandena i antal och 46 procent i tid.

Undersökningen visade vidare att kvinnorna inte är mera aktiva inom traditionellt kvinnliga frågor än männen, snarare tvärt om. Under budgetmötet talade männen och kvinnorna i Korsholm lika många gånger om traditionellt kvinnliga frågor, medan männen talade fler gånger på detta temaområde än kvinnorna i Malax under sagda möte. Ser man till antalet minuter var även männen i Korsholm aktivare än kvinnorna i dessa frågor. Under det konstruerade mötet var det endast männen i Korsholm som lyfte frågor inom det temaområde som kodats som kvinnligt.

Resultaten visar att andelen kvinnor har betydelse för talaktiviteten. I Korsholm där andelen ordinarie kvinnor i fullmäktige utgör en så kallad balanserad grupp talade kvinnorna i medeltal mera än i Malax, där kvinnorna befinner sig i en så kallad lutande grupp. Inom ramen för budgetmötet syns tydliga skillnader mellan kvinnornas talaktivitet i kommunerna sett till både antal anföranden och längden för dessa. Under det konstruerade mötet var kvinnorna i Malax inte mer underrepresenterade sett till antalet anföranden än kvinnorna i Korsholm, men när tiden för kvinnornas anföranden

beaktades syntes en tydlig skillnad i hur stor andel av mötet som använts av kvinnliga talare. Däremot verkar andelen kvinnliga representanter inte påverka hur aktivt kvinnorna väljer att lyfta traditionellt kvinnliga frågor under kommunala fullmäktigemöten.

6. Avslutande diskussion

I det avslutande kapitlet diskuteras resultaten från den empiriska undersökning som gjorts med syftet att bidra till forskningen om sambandet mellan politikerns kön och talaktivitet. Diskussionen förs i kapitel 6.1 utgående ifrån mina forskningsfrågor om skillnader mellan kvinnliga och manliga ledamöters talaktivitet och huruvida andelen representerade kvinnor påverkar densamma. Därtill sker en återkoppling till förväntningarna som formulerades i kapitel 3.3. I kapitel 6.1.1 refereras till forskning som kan vara relevant för att förstå varför kvinnor ofta är underrepresenterade som talare. Därefter följer i kapitel 6.2 en diskussion om studiens begränsningar. I kapitel 6.3 görs slutligen några reflektioner om riktningen för framtida forskning inom området – det finns gott om plats för flera studier med flera ingångsvinklar om relationen mellan kön och politikerns talaktivitet på subnationell nivå.

6.1 Resultatdiskussion

Avhandlingens första forskningsfråga lyder: ”Vilka skillnader finns det mellan kvinnliga och manliga kommunfullmäktigeledamöters talaktivitet sett till antalet anföranden, längden på dessa och deras teman?”. Detta har undersökts genom observation av mötesinspelningar från kommunfullmäktigemöten i två österbottniska kommuner. Resultaten visar att kvinnliga kommunfullmäktigeledamöter i medeltal är mindre aktiva talare i de flesta fall (tre av fyra), både sett till antalet anföranden och längden på dessa. Detta överensstämmer med förväntningen om kvinnor som mindre aktiva talare som, utgående ifrån litteraturen på området, formulerats i kapitel 3.3. Avvikande resultat syns dock i fallet budgetmötet i Korsholms fullmäktige. Under detta möte var de kvinnliga ledamöterna, sett till medeltal, aktivare talare än sina manliga kollegor. I studien av Karvonen m.fl. (1995) var de kvinnliga parlamentariker också aktivare talare vid ett av två undersökta tillfällen. I studien av Bäck och Debus (2019) var andelen anföranden som levererades av kvinnliga parlamentariker högre än andelen kvinnor i parlamentet bara i de två länder som hade lägst andel kvinnliga parlamentariker – 15,5 respektive 13,3 procent. Dessutom konstaterade Karpowitz m.fl. (2015, s. 170) att kvinnorna inte ”kommer ikapp” män trots att deras representerade andel är lika stor, något som inte stämmer i fallet

Korsholms budgetmöte. Resultatet kan ändå i tre av fyra fall sägas överensstämma med den förväntning om kvinnors lägre talaktivitet som formulerades i kapitel 3.3.

Angående vilka skillnader det finns mellan kvinnliga och manliga kommunfullmäktigeledamöters talaktivitet sett till teman överensstämmer resultaten inte med förväntningarna. Forskningen som presenterades i kapitel 3.1 är enig om att det tycks finnas skillnad på vilka frågor manliga och kvinnliga politiker väljer att lyfta fram, därför formulerades en förväntning om att man också på kommunal nivå skulle se skillnader i vilka frågor män och kvinnor väljer att lyfta. Resultaten från min undersökning visar att så inte verkar vara fallet i de två undersökta kommunerna.

Under budgetmötet i Korsholm talade både män och kvinnor flest gånger om traditionellt manliga frågor, kvinnorna talade dessutom i dubbelt högre grad än männen om dessa (sett till medeltal per man/kvinna). I tid använde männen flest minuter åt neutrala frågor och kvinnorna mest tid åt traditionellt manliga frågor. I Malax talade männen under budgetmötet i medeltal lika många gånger om traditionellt manliga och kvinnliga frågor, medan kvinnorna bara talade i frågor som hör till det manliga och neutrala området. Sett till tiden talade männen dock mest om traditionellt manliga teman, kvinnorna lade mest tid på att tala om neutrala frågor. Under det konstruerade mötet i Korsholm talade både männen och kvinnorna flest gånger i neutrala frågor. Mest tid ägnade dock både män och kvinnor på att diskutera traditionellt manliga frågor. I Malax talade männen flest gånger och längst tid om traditionellt manliga frågor medan kvinnorna talade enbart i neutrala frågor. Gemensamt för de konstruerade mötena är att kvinnorna i varken Korsholm eller Malax alls talade om sådana frågor som kan anses vara traditionellt kvinnliga. Resultaten från denna undersökning är alltså inte i linje med tidigare forskning på området (se t.ex. Bäck & Debus, 2019; Bäck m.fl. 2014; Karvonen m.fl. 1995). Det är därtill intressant att notera att detta resultat uppmättes i kommunerna Malax och Korsholm som enligt Statistikcentralen (2021) definieras som landsbygd respektive tätort. Wide (2006, s. 281) menar att man i glesbygdskommuner kan se en mer könssegregerad arbetsmarknad. Detta speglas dock inte i resultaten på så vis att kvinnor skulle ta på sig en aktivare roll i att lyfta vad som anses vara traditionellt kvinnliga frågor.

Avhandlingens andra forskningsfråga lyder ”Inverkar andelen kvinnliga ledamöter i fullmäktige på talaktiviteten?”. Inverkan på talaktiviteten kan handla om både hur många anföranden kvinnor håller, tiden för dessa och vilka teman man väljer att prata om. Ordinarie kvinnor i Korsholm utgör 40 procent av fullmäktige och representerar en balanserad grupp medan kvinnorna i Malax är 26 procent och en så kallad lutande grupp. Under budgetmötet syns tydligt i både antal anföranden och tiden för dessa en stor skillnad mellan kvinnorna i Korsholm och i Malax (se Figur 2). Detta stöder teorin om den kritiska massan (Kanter, 1977) och tanken om att kvinnor när de uppnår en tillräckligt hög andel kan ha ett verkligt inflytande. Resultaten stöder även den forskning som gjorts av Karpowitz m.fl. (2015) som visar att andelen kvinnor i en grupp spelar roll för hur aktiva talare kvinnorna är.

Under det konstruerade mötet var andelen anföranden av kvinnorna i Korsholm 33 procent och i Malax 19 procent. Resultaten från det konstruerade mötet stöder inte teorin om den kritiska massan (Kanter, 1977) sett till antalet anföranden – i både Korsholm och Malax är andelen anföranden av kvinnliga fullmäktigeledamöter sju procentenheter lägre än andelen ordinarie kvinnor i kommunfullmäktige (se Figur 3). Sett till andelen taltid av kvinnliga fullmäktigeledamöter får teorin om den kritiska massan ändå stöd – kvinnorna i Malax, som utgör 26 procent i den ordinarie sammansättningen av fullmäktige, talade under det konstruerade mötet fyra procent av den totala taltiden. Kvinnorna i Malax använde alltså under båda typerna av möten fyra procent av den totala taltiden. Detta alltså både när deras andel av totala antalet anföranden var fyra procent och när den var 19 procent. Väljer man att se på minuter framom antalet anföranden kan man alltså utgående ifrån undersökningens resultat konstatera att kvinnliga kommunfullmäktigeledamöter är aktivare talare när deras andel av fullmäktige är högre.

Slutligen ska här diskuteras om hur andelen kvinnor påverkar vad kvinnor talar om. Som Tabell 2 (sidan 23) visar finns det olika uppfattningar om huruvida en ökning av andelen kvinnor leder till att kvinnor talar mera om traditionellt sett kvinnliga frågor. Bratton (2005) och Atkinson (2020) menar att när kvinnorna är få är de aktiva i traditionellt kvinnliga frågor och när kvinnornas andel ökar så ökar även deras aktivitet i icke-traditionellt kvinnliga frågor. Samtidigt menar till exempel Grey (2002) och Thomas och Welch (2001) att kvinnorna när de är färre har en lägre aktivitet i

traditionellt kvinnliga frågor och att deras aktivitet i dessa frågor ökar när andelen kvinnor blir större.

Som tidigare nämnts var de kvinnliga ledamöterna i båda kommunerna under båda typerna av möten mindre aktiva i traditionellt kvinnliga frågor än sina manliga kollegor. Ser man på det som i kapitel 3.3 kallas stereotyp-perspektiv och intresse-perspektiv kan konstateras att resultaten i undersökningen inte behändigt kan förklaras med någotdera perspektivet. Stereotyp-perspektivet kunde användas för att förklara förändringar i kvinnors temamässiga talaktivitet både så att de blir aktivare i traditionellt kvinnliga frågor när de är fler eller färre, men man behöver alltså se en *förändring*. I de två undersökta kommunerna, med olika stark kvinnorepresentation, var kvinnornas talaktivitet i så kallade kvinnliga frågor på en konstant låg nivå. Under de konstruerade mötena höll kvinnorna i varken Korsholm eller Malax några anföranden i dessa frågor. Under budgetmötet höll kvinnorna i Malax inga sådana anföranden medan kvinnorna i Korsholm höll 12 procent av sina anföranden (13 procent av sina talade minuter) i om teman som kodats som traditionellt kvinnliga ämnen (Figur 4).

Med andra ord verkar andelen kvinnor inte påverka hur aktivt kvinnorna diskuterar traditionellt kvinnliga frågor och då kan inte heller det stereotyp-perspektiv som formulerats i kapitel 3.3 förklara vilka teman som diskuteras. Intresse-perspektivet i sin tur utgår ifrån att det finns kvinnospecifika intressen (Halsaa, 1987; Grey, 2002; Thomas & Welch, 2001; Wängnerud, 1996) vilket i resultatet skulle visa sig genom att när fler kvinnor tar plats i beslutsfattande organ skulle även dessa frågor ges större vikt. Inte heller intresse-perspektivet kan alltså förklara den temamässiga talaktiviteten som observerades under de fyra möten som utgjort urvalet för min analys. Ifall kvinnospecifika intressen på kommunal nivå hade förekommit borde en större andel kvinnliga fullmäktigeledamöter resulterat i högre talaktivitet i vad som anses vara traditionellt kvinnliga frågor.

Svaret på forskningsfrågan om huruvida andelen kvinnor påverkar talaktiviteten är alltså både ”ja” och ”nej”. Det finns belägg för att påstå att andelen kvinnor kan påverka talaktiviteten när det handlar om hur aktivt kvinnorna talar under fullmäktigemötena. Kvinnorna i Korsholm är under budgetmötet betydligt aktivare

talare än kvinnorna i Malax sett till både antal anföranden och tid och under det konstruerade mötet sett till tid. Dock verkar inte andelen kvinnor påverka *vad* kvinnorna väljer att tala om. Oavsett vilken förklaringsgrad man tillskriver teorin om den kritiska massan kan teorin bara ge en del av förklaringen: ”the final twist is that while majority rule empowers female majorities, it empowers male majorities still more” (Karpowitz, Mendelberg & Mattioli, 2015, s. 161). Detta stämmer i tre av fyra fall, korsholmfullmäktiges budgetmöte är undantaget.

6.1.1 Möjliga orsaker till en lägre talaktivitet

Varför kvinnor, speciellt när de utgör en minoritet av den beslutsfattande församlingen, bidrar med färre anföranden i diskussionen som förs under fullmäktigemöten är en fråga som inte kan besvaras genom den kvantitativa innehållsanalys som här gjorts. Litteraturen som finns tillgänglig möjliggör ändå en diskussion om möjliga orsaker till att det finns ett positivt samband mellan andelen kvinnor och talaktivitet.

En möjlig förklaring till kvinnors lägre talaktivitet kunde vara ifall kvinnor när de väl talar upplever att de avbryts i sina anföranden. Detta är inget som har observerats inom ramen för denna studie, däremot såg Karpowitz m.fl. (2015) i sitt experiment på i vilken utsträckning kvinnor avbryts när de talar. I majoritetsbeslutande grupper där kvinnor hade låg representation såg man att mer än hälften av gångerna de avbröts av män var så kallade negativa avbrytningar, medan motsvarande siffra var under 19 procent i grupper där kvinnor var i majoritet (Karpowitz m.fl., 2015, s. 162). När andelen kvinnor ökar i en majoritetsbeslutande grupp förändras alltså männens beteende gentemot dem från mestadels negativt till mestadels positivt: ”women have a different experience because men offer significantly more positive validation to women when the men are outnumbered by women” (Karpowitz m.fl., 2015, s. 164). En dylik trend finns inte beträffande kvinnors bemötande av män, mäns bemötande av män eller kvinnors bemötande av kvinnor (Karpowitz m.fl., 2015, s. 164).

Detta mönster kan delvis förklaras med teorin om den kritiska massan: ”Critical mass literature also implies that aggressive ’masculine’ behaviour will shape processes and debating styles while men dominate legislatures numerically” (Gray, 2002, s. 23).

Gray (2002) själv såg en ökning i aggressiva inslag i parlamentariska debatter under tiden 1975 till 1999 och konstaterar att det snarare är så att kvinnorna anammade mer av det ”maskulina” uppförandet (Grey, 2002, s. 24). Ytterligare noterades att mäns fientlighet gentemot sina kvinnliga kollegor växte när andelen kvinnliga beslutsfattare ökade (Grey, 2002, s. 25). Noteras bör dock att denna ökning tog fart när kvinnorna utgjorde en andel om 14,4 procent och att kvinnornas andel under den här tiden aldrig överskred 29,2 procent, Malax ligger alltså i detta fönster med sin kvinnoandel om 26 procent. I Karpowitz m.fl. (2015) experiment, där trenden visade sig vara den motsatta, bestod grupperna av 20–80 procent kvinnor. Det går alltså att tänka sig att fler kvinnliga representanter visst leder till en positiv attitydförändring hos de manliga kollegorna, men att det först inträffar en motreaktion när kvinnornas andel börjar stiga.

En dylik tolkning stöds av Atkinson (2020, s. 136): “an increase in the share of seats held by women within a legislative body can spark a backlash from male lawmakers” och av Yoder (1991, s. 185): ”Kanter’s saleswomen may have felt negative effects not of their small numbers but of their *increasing* numbers”. En sådan utveckling kan till exempel bero på att majoriteten känner sig hotad av en minoritet som växer, eller att män inte ansett det värdigt att ”ge sig på” kvinnor när de utgör en väldigt liten minoritet (Grey, 2002, s. 25). Bäck och Debus (2019, s. 592) menar att det även kan bero på att manliga ledamöter försöker förhindra sina kvinnliga kollegors politiska initiativ och bromsa deras karriärer när kvinnor når en hög representation.

Det finns könsstereotyper även när det kommer till *hur* kvinnor respektive män pratar och mäns sätt att tala ses ofta som ”bättre” (Karvonen m.fl., 1995, s. 346). Kvinnor förväntas tala mer och använda ett mer emotionellt språk än män, samtidigt förväntas kvinnan utifrån könsstereotyper inte kunna hålla sig till det väsentliga i en diskussion (Karvonen m.fl., 1995, s. 346). Det är därmed knappast otänkbart att kvinnliga politiker av osäkerhet har en lägre talaktivitet, medvetna om att deras anföranden mäts på en skala konstruerade efter mannen som norm. När kvinnor deltar i debatten föreligger dessutom en risk att de döms hårdare än sina manliga kollegor (Bäck & Debus, 2019, s. 580). Men när fler kvinnor tar plats i politiken accepteras de i högre grad och mindre negativ könsstereotypisering förekommer (Grey, 2002, s. 24).

6.1.2 Kvinnlig representation i ljuset av resultaten

I det inledande kapitlet förs en diskussion om ifall det spelar någon roll i vilken utsträckning kvinnor representeras i beslutsfattande organ. Hernes (1987) menar att kvinnlig representation behövs och hänvisar till rättvisa, erfarenhet och intressebevakning. I de fall där kvinnorna är numerärt representerade men där deras röster hörs i mindre utsträckning än männens finns det skäl att ifrågasätta ifall kvinnors erfarenheter kommer fram. Hernes (1987, s. 23) menar att kvinnors erfarenheter skiljer sig från mäns och att samhället är förloraren i de fall kvinnor inte kommer till tals. På samma sätt kan ifrågasättas om kvinnor uppfyller sin uppgift som intressebevakare i de fall där deras anföranden lyser med sin frånvaro. Om en avsaknad av kvinnliga erfarenheter utgör en förlust för samhället i stort, innebär en avsaknad av intressebevakning ett bakslag för kvinnor på gruppnivå. Enligt Hernes (1987, s. 23) har kvinnor och män nämligen ofta motstridiga politiska intressen och kvinnorna har därmed en uppgift i att bevaka den egna gruppens intressen.

När Hernes (1987) påpekar att det finns en rättviseaspekt i frågan om representation går Carroll (1984) så långt som att påstå att en avsaknad av representation är att betrakta som ett demokratiskt misslyckande. Det är oklart hur man tolkar en situation där kvinnorna tagit sig in i de beslutsfattande organen utan att för den sakens skull komma till tals i lika stor utsträckning som männen utgående ifrån ett rättvise- eller demokratiperspektiv. Konstateras kan dock att den som ser på talet som ett av politikerns viktigaste verktyg måste beakta frågan om manliga och kvinnliga politikernas talaktivitet som en jämställdhetsfråga, och förhoppningsvis kan en belysning av dessa frågor bredda debatten om jämställdhet inom politiken från att i stor utsträckning handla om antal invalda till att diskutera vad som sker efteråt, under förtroendevaldas möten. I det följande dryftas denna studies begränsningar.

6.2 Studiens begränsningar

Alla studier har sina begränsningar, så även denna. Som tidigare nämnts utgör det relativt lilla urvalet en begränsning sett till studiens generaliserbarhet. Som konstateras i kapitel 4.2.1 ”finns det inte möjlighet att formulera mer generella slutsatser eftersom endast få fall studerats” (Anckar m.fl., 2013, s. 302). Kommunerna är ändå valda på ett systematiskt sätt och därför finns möjlighet att generalisera resultaten till att gälla

åtminstone svenska Österbotten. Jämförande design har ändå sina utmaningar i jämförelse med till exempel experimentell design. Trots att kommunerna valts enligt en mest-lika-logik går det inte att helt utesluta att det kan vara annat som påverkat talaktiviteten under fullmäktigemötena utöver andelen kvinnor.

Metoden som använts är kvantitativ innehållsanalys. Att en kvantitativ metod använts innebär i sig begränsningar. Metoden svarar på frågan om *hur* läget ser ut, inte *varför*. Frågan om varför hade kunnat besvaras med en kvalitativ metod, till exempel genom en intervjustudie med politikerna. Med andra vägval hade metoden kunnat användas för att uttala sig om en förändring över tid, en fråga som i och med studiens begränsningar förblir obesvarad.

Ytterligare en begränsning, gemensam för all kvantitativ forskning, är frågan om hur lämpliga kvantitativa metoder är för att studera samhällsfenomen. Bryman (2018, s. 219) påpekar att mätprocessen som används inom kvantitativ samhällsforskning kan framstå som precis fast den är av ett förmodat slag. I denna studie har ”manligt” och ”kvinnligt” mätts utgående ifrån en klassificering gjord av Krook och O’Brien (2012). Sett till resultaten i min undersökning kan en kritisk diskussion föras om huruvida det överhuvudtaget finns belägg för att använda denna kategorisering för detta ändamål. En del av förklaringen kan vara att den forskning som tidigare gjorts på vad som är ”kvinnligt” respektive ”manligt” inom politik främst har gjorts på nationell nivå och resultaten är av den anledningen inte nödvändigtvis användbara för forskning som görs på den kommunala nivån. Oavsett finns det anledning att uppmärksamma att de mätningar som görs inom ramen för samhällsvetenskaplig forskning inte är precis till sin natur och inte heller ska utge sig för att vara det.

6.3 Förslag till vidare forskning

Min uppfattning är att det klart finns utrymme för vidare forskning på detta område. Könsskillnader inom politiken är något som studerats i mindre utsträckning på sub-nationell och kommunal nivå jämfört med på nationell nivå, varför det här finns en kunskapslucka att fylla. Detta har även påpekats av Pini och McDonald (2011) som

menar att det finns en underrepresentation vad gäller jämställdhetsforskning på lokal nivå.

Resultaten från undersökningen visar att kvinnorna i kommunfullmäktige talar betydligt mindre under fullmäktigemötena än sina manliga kollegor när kvinnoandelen är låg. Det vore intressant att se en intervjustudie i kommuner där kvinnornas talaktivitet är särskilt låg, får att få en bild av hur kvinnliga, och manliga, politiker ser på detta fenomen. Hur uppfattar fullmäktigeledamöterna själva sin talaktivitet under mötena; är till exempel männen själva medvetna om att de i stor utsträckning dominerar samtalet? Och vad lyfter fullmäktigeledamöterna själva fram som orsaker till denna skevhet?

Att min undersökning visar att kvinnorna i de två undersökta kommunerna inte är aktivare i att tala om traditionellt kvinnliga frågor än sina manliga kollegor under fullmäktigemötena ger orsak till att fortsätta att undersöka dessa frågor på kommunal nivå. Resultaten är som tidigare nämnts helt i motsats till vad som framkommit i tidigare forskning på nationell nivå, till exempel i Bäck och Debus studie (2019) var kvinnorna lika eller mer aktiva än männen i traditionellt kvinnliga frågor. I min undersökning var männen tvärtom mer aktiva än kvinnorna i dessa frågor. Genom en större studie av vad kvinnliga politiker talar om under fullmäktigemöten i kommunerna kunde man få svar på ifall kvinnor på kommunal nivå har andra prioriteringar än på nationell nivå. Man kunde genom ett större urval av kommuner även utesluta att de resultat som uppmäts i min studie är av avvikande karaktär. Ett alternativ vore därtill att intervjua kvinnliga kommunfullmäktigeledamöter om deras politiska intressen, alternativt skicka ut enkäter till kommunalt förtroendevalda och be dem rangordna vilka kommunala angelägenheter de ger högsta prioritet.

Det vore därtill intressant att se forskning på området kvinnliga politikernas talaktivitet i politiska församlingar med fokus på utveckling över tid, både gällande hur mycket någon pratar och *vad* den personen pratar om. Finns det exempelvis observationer att göra som tyder på att män i större utsträckning än tidigare börjat intressera sig för traditionellt kvinnliga politiska områden i takt med att könsroller luckas upp och förändras? Och kan denna förändring ha skett tidigare i kommunerna än på nationell nivå, kanske som en följd av kvotprincipen i kommunala organ? Mitt förslag är att

forskning över tid skulle göras så att man observerar ordinarie fullmäktigeledamöters aktivitet under en längre tidsperiod för att undvika problemet med att den kommunala sammansättningen kan variera väldigt mycket från möte till möte.

Ytterligare kunde forskning göras för att svara på om kvinnliga politikernas talaktivitet skiljer sig åt mellan landsbygd och städer. Wide (2006, s. 278–279) menar att det på landsbygden funnits en traditionell syn på vad som är lämpligt för män respektive kvinnor och att denna uppfattning troligtvis levt kvar längre på landsbygden än i städerna. Genom att observera hur aktiva talare kvinnliga politiker är i landsbygds- respektive urbana kommuner kunde man få svar på om denna ”traditionella syn” ger utslag i att kvinnor är mindre aktiva talare i politiska församlingar i landsbygdskommuner än i städer.

Som konstaterades i diskussionen om studiens begränsningar finns det anledning att ifrågasätta ifall den indelning i ”kvinnligt” och ”manligt” som här används är ändamålsenlig för forskning på kommunal nivå då de flesta undersökningar av könstypiskt beteende inom politiken gjorts på nationell nivå. Ifall man vill bedriva forskning om könstypisk politisk aktivitet på kommunal nivå, vilket jag hävdar att man ska, finns det alltså anledning att fundera över utformningen av ett instrument anpassat för kommunalpolitik. Vartefter mer forskning görs på området kommer förhoppningsvis ett dylikt instrument utkristalliseras.

Avslutningsvis kan det konstateras att kvinnlig representation är ett ämne inom vilket det finns många intressanta frågor som ännu är obesvarade och precis som andra samhällsvetenskapliga områden är detta något som är i konstant förändring. Varför resultaten visar att kvinnliga politiker är mindre aktiva talare än manliga är en komplex fråga. Bäck m.fl. (2014, s. 514) menar att det kan vara fråga om traditionella könsroller som fortfarande har inverkan på talaktiviteten och att detta kan komma att ändras i framtiden när yngre generationer med en annan syn på kvinnors roller och vad som är ”manligt” och ”kvinnligt” intar den politiska arenan.

Litteraturförteckning

- Anckar, C., Bengtsson, Å., Denk, T. & Karvonen, L. (2013). *Komparativ politik. Institutioner och beteende*. Lund: Studentlitteratur.
- Atkinson, M. L. (2020). Gender and policy agendas in the post-war house. *Policy Studies Journal*, 48(1), 133–156. doi: 10.1111/psj.12237
- Bratton, K. (2005). Critical mass theory revisited: The behavior and success of token women in state legislatures. *Politics & Gender*, 1(1), 97–125. doi: 10.1017/S1743923X0505004X
- Bryman, A. (2018) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber.
- Burns, N., Lehman Schlozman, K. & Verba, S. (2001). *The private roots of public action: Gender, equality, and political participation*. Cambridge: Harvard University Press.
- Bäck, H. & Debus, M. (2019). When do women speak? A comparative analysis of the role of gender in legislative debates. *Political Studies*, 67(3), 576–596. doi: 10.1177/0032321718789358.
- Bäck, H., Debus, M. & Müller, J. (2014). Who takes the parliamentary floor? The role of gender in speech-making in the Swedish riksdag. *Political Research Quarterly*, 67(3), 504–518. doi: 10.1177/106591291452586.
- Carroll, S. J. (1984). Woman candidate and support for feminist concerns: The closet feminist syndrome. *The Western Political Quarterly*, 37(2), 307–323.
- Chaqués-Bonafont, L. & Cristancho, C. (2021). The gender divide in issue attention. *European Journal of Political Research*, 61(1), 3–20. doi: 10.1111/1475-6765.12437
- Childs, S. & Krook, M. L. (2008). Critical mass theory and women's political representation. *Political Studies*, 56(3), 725–736. doi: 10.1111/j.1467-9248.2007.00712.x
- Clayton, A., Josefsson, C. & Wang, V. (2016). Quotas and women's substantive representation: Evidence from a content analysis of Ugandan plenary debates. *Politics & Gender*, 13(2), 276–304. doi:10.1017/S1743923X16000453
- Dahlerup, D. (1988). From a small to a large minority: Women in Scandinavian politics. *Scandinavian Political Studies*, 11(4), 275–298. doi: 10.1111/j.1467-9477.1988.tb00372.x.
- Eagly, A. H. & Karau, S. J. (2002). Role congruity theory of prejudice towards female leaders. *Psychological Review*, 109(3), 573–598. doi: 10.1037//0033-295X.109.3.573

- Ekholm, M., West, P. & Lång, L. (14 juni 2021). Här är kommunerna med flest kvinnor, unga och nyinvalda i fullmäktige och här skiftade makten – se valresultaten på kartan. *Svenska Yle*. <https://svenska.yle.fi/a/7-10001791>
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A. & Wängnerud, L. (2017). *Metodpraktikan. Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Wolters Kluwer Sverige.
- Grey, S. (2002). Does size matter? Critical mass and New Zealand's women MPs. *Parliamentary Affairs*, 55(1), 19–29. doi: 10.1093/parlij/55.1.19
- Halsaa, B. (1987). Har kvinnor gemensamma intressen? *Tidskrift för genusvetenskap*, 4, 42–56. Hämtad 21 oktober 2021, från <http://ojs.ub.gu.se/ojs/index.php/tgv/article/view/1469/1282>
- Holsti, O. R. (1969). *Content analysis for the social sciences and humanities*. Reading, MA.: Adolson-Westley.
- IPU Parline (2021). Global and regional averages of women in national parliaments. Hämtad 28 november 2021, från https://data.ipu.org/women-averages?month=4&year=2019&op=Show+averages&form_build_id=form-xG7x9FKZuMTHQQcdUrYWVrcyWsadVBcgxiJrVPJBGb8&form_id=ipu__women_averages_filter_form
- Kanter, R. M. (1977). Some effects of proportions on group life: Skewed sex ratios and response to token women. *American Journal of Sociology*, 82(5), 965–990. doi: 10.1086/226425.
- Karpowitz, C. F., Mendelberg, T. & Mattioli, L. (2015). Why women's numbers elevate women's influence, and when they do not: rules, norms and authority in political discussion. *Politics, Groups and Identities*, 3(1), 149–177. doi: 10.1080/21565503.2014.999804
- Karvonen, L., Djupsund, G., & Carlson, T. (1995). Political language. I L. Karvonen & P. Selle (Red.), *Women in Nordic politics: Closing the gap* (s. 343–379). Brookfield: Dartmouth.
- Kommunförbundet (2021). Uusissa valtuutetuissa ennätysmäärä naisia ja kansanedustajia. Hämtad 27 september 2021, från <https://www.kuntaliitto.fi/tiedotteet/2021/uusissa-valtuutetuissa-ennatysmaara-naisia-ja-kansanedustajia>
- Korsholms kommun (2022). *Fakta om kommunen*. Hämtad 21 februari 2022, från <https://korsholm.fi/kommun/fakta-om-kommunen>
- Krook, M. L. & O'Brien, D. Z. (2012). All the President's men? The appointment of female cabinet ministers worldwide. *The Journal of Politics*, 74(3), 840–855. doi: 10.1017/s0022381612000382

- Oskarson, M. & Wängnerud, L. (1995). *Kvinnor som väljare och valda*. Lund: Studentlitteratur
- Pini, B. & McDonald, P. (Red.). (2011). *Women and representation in local government: International case studies*. London: Taylor & Francis.
- Riffe, D., Aust, C. F., & Lacy, S. R. (1993). The effectiveness of random, consecutive and constructed week sampling in newspaper content analysis. *Journalism Quarterly*, 70(1), 133–139. doi:[10.1177/107769909307000115](https://doi.org/10.1177/107769909307000115)
- Riksdagen [u.å.]. Kvinnor i val. Hämtad 27 september 2021, från <https://www.eduskunta.fi/SV/naineduskuntatoimii/kirjasto/aineistot/yhteiskunta/historia/110-ar-kvinnlig-rostratt/Sidor/kvinnor-i-val.aspx>
- Riksdagsbiblioteket (2019). Bilaga: Informationspaket om 110 år av kvinnlig rösträtt. Hämtad 27 september 2021, från <https://www.eduskunta.fi/SV/naineduskuntatoimii/kirjasto/aineistot/yhteiskunta/historia/110-ar-kvinnlig-rostratt/Documents/Liite-tietopakettiin-Naisten-aanioikeus-110-vuotta-SV.pdf>
- Saint-Germain, M. (1989). Does their difference make a difference? The impact of women on public policy in Arizona legislature. *Social Science Quarterly*, 70(4), 956–976.
- Statistikcentralen (2021 a). *Kuntapohjaiset alueluokitukset tiedostoina ja luokitusjulkaisut*. Hämtad 25 januari 2022, från <https://www2.tilastokeskus.fi/fi/luokitukset/tupa/>
- Statistikcentralen (2021 b). *Kuntavaalit 2021*, tarkastuslaskennan tulos. Hämtad 27 september 2021, från https://www.stat.fi/til/kvaa/2021/03/kvaa_2021_03_2021-06-22_tie_001_fi.html
- Statistikcentralen [u.å. a]. *Kuntien avainluvut*. Hämtad 25 januari 2022, från <https://www.stat.fi/tup/alue/kuntienavainluvut.html#?active1=SSS&year=2021>
- Statistikcentralen [u.å. b]. *Tätort*. Hämtad 21 februari 2022, från https://www.stat.fi/meta/kas/taajama_sv.html#tab1
- Statsrådet [u.å.]. Statsminister Sanna Marins regering. Hämtad 13 november 2021, från <https://valtioneuvosto.fi/sv/marin/regeringen>
- Thomas, S. (1991). The impact of women on state legislative policies. *The Journal of Politics*, 53(4), 958–976. doi: [10.2307/2131862](https://doi.org/10.2307/2131862)
- Thomas, S. & Welch, S. (2001). The impact of women in state legislatures. Numerical and organizational strength. I S. J. Carroll (Red.), *Impact of women in public office* (s. 166–181). doi: [10.1111/j.0022-3816.2004.286_8.x](https://doi.org/10.1111/j.0022-3816.2004.286_8.x)
- UN Women (2021). *Women's representation in local government: A global analysis*. Hämtad 27 februari 2022, från

<https://www.unwomen.org/sites/default/files/2022-01/Womens-representation-in-local-government-en.pdf>

- Wide, J. (2006). *Kvinnors politiska representation i ett jämförande perspektiv – nationell och lokal nivå*. [Doktorsavhandling Umeå universitet]. Hämtad 25 januari 2022, från <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:145055/FULLTEXT01.pdf>
- Wängnerud, L. (1996). *Intressen kontra stereotyper. Varför finns det kvinnliga och manliga politikområden i riksdagen?* Statsvetenskaplig tidskrift, 99(2), 129–149.
- Wängnerud, L. (1998). *Politikens andra sida. Om kvinnorepresentation i Sveriges riksdag*. Göteborg: Statsvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet.
- Wängnerud, L. (1999). *Kvinnorepresentation. Makt och möjlighet i Sveriges riksdag*. Lund: Studentlitteratur.
- YLE (2021). *Kommunalval. Resultattjänst*. Hämtad 25 januari 2022, från <https://vaalit.yle.fi/kv2021/sv>
- Österbottens förbund (2022). *Kommuner*. Hämtad 12 januari 2022, från <https://www.obotnia.fi/landskapet-osterbotten/kommuner>

Bilaga

Kodschema

A: Tidpunkt

Tidpunkt under mötet när anförandet hålls (timmar.minuter.sekunder)

B: Namn

För- och efternamn på talaren

C: Längd

Längden på anförandet i sekunder

D: Kön

0: Man

1: Kvinna

E: Temaområde

0: Traditionellt manligt temaområde

1: Traditionellt kvinnligt temaområde

2: Neutralt temaområde

Obestämbart kategori

F: Kommentar

Fria kommentarer om tolkningen av temaområde